

КЫРГЫЗСТАНДЫН ТОКТОО ТАРТКАН КУРАГЫ

Президент Сооронбай Жээнбеков "Кыргыз Республикасынын көз карандысыздыгынын 30 жылдыгын белгилөөгө даярдык көрүү жөнүндө" Жарлыкка кол койду.

4-БЕТТЕ

МИШУСТИНДИН БУЙРУГУ

Россиянын премьер-министри 21-сентябрдан тарта Белоруссия, Казакстан, Кыргызстан жана Түштүк Корея менен аба каттамдарын калыбына келтирүү жөнүндө буйрукка кол койду. Учуулар аталган өлкөлөрдүн борбор калааларына гана аткарылат.

23-СЕНТЯБРЬ – МАМЛЕКЕТТИК ТИЛ КҮНҮ

3-БЕТТЕ

ЭРКИНТӨӨ

Кыргыз Республикасынын мамлекеттик расмий гезити

№79
(3151)

WWW.ERKINTOO.KG

Шейшемби, 2020-жылдын 22-сентябры

БИШКЕК, НЬЮ-ЙОРК АРАЛЫГЫ БИР КАДАМДАЙ

Учурда БУУнун Башкы Ассамблеясынын 75-мааракелик сессиясы өтүп жатат. Кыргыз Республикасынын Президенти Сооронбай Жээнбеков сессиянын ишине аралыктан катышуу менен 23-сентябрда видео аркылуу кайрылуу жасайт. Мындан сырткары, ал 30-сентябрда сессиянын алкагында уюштурулган Биоартүрдүүлүк боюнча саммитке да катышып, видео кайрылуу жасайт.

ОНЛАЙН БААРЛАШУУ МОДА ЭМЕС...

Кечээ, 21-сентябрда Президент Сооронбай Жээнбеков өлкөбүздүн Өкмөт башчысы Кубатбек Боронов менен адаттагыдай эле онлайн баарлашуу өткөрүп, учурдагы орчундуу маселелер талкууланды.

ШАЙЛОО ШАЙТАНДЫН ОЮНУ ЭМЕС

Араван районунда 20-сентябрда парламенттик шайлоого карата үгүт жүргүзүү учурунда уруш чыгып, ага катышкан 100 адамдын 12си жаракат алды. Жаңжалдын себебин териштирүүнү Премьер-министр Кубатбек Боронов укук коргоо органдарына тапшырды.

2-БЕТТЕ

Босогодо октябрь...

Бүгүн өлкөбүздүн Чүй, Жалал-Абад, Нарын облустарында жамгыр, тоолорго кар жаайт. Бишкекте ала-булут каптаган менен жаан-чачындын болушу арсар.

ДАРТ АРГАСЫ “АРЕПЛИВИРДЕБИ”?

Москвада коронавирууска каршы амбулатордук шартта колдонула турган “Арепливир” дарысы сатыкка чыкты. Дарыканаларда ал 12 320 рублдан сатыла баштады.

КОРРУПЦИЯНЫ АЛДЫН АЛУУНУН НЕГИЗГИ КУРАЛЫ - САНАРИПТЕШТИРҮҮ

Президент Сооронбай Жээнбеков ишемби күнү Коомдук телерадиокорпорациянын "Биринчи радиосунун" "Президент менен "Ачык сөз" уктуруусуна кезектеги маегин берди. Угармандарга ишкердикти колдоо чаралары жана донорлор, коңшу өлкөлөр, анын ичинде Кытай менен кызматташуунун келечеги, шайлоо, добуш сатпоо жөнүндө айтып берди.

КЫТАЙ - АЙЫЛ ЧАРБА ПРОДУКЦИЯСЫН ЭКСПОРТТООГО ЭҢ ЧОҢ ӨНӨКТӨШ

Мамлекет башчысы бизнести колдоо маселеси Өкмөттүн күн тартибиндеги негизги маселелердин бири экенин белгиледи. Президент коңшу өлкөлөр, стратегиялык өнөктөштөр, донор уюмдар, дээрлик бардыгы менен пандемия башталганга чейинки долбоорлор, андан кийин кырдаалга жараша пайда болгон муктаждыктар боюнча иш үзгүлтүксүз улантылганына токтолду.

«Мурда башталган социалдык-экономикалык багыттагы долбоорлорду каржылоо маселеси токтогон жок. Эң негизгилери – таза суу, ирригация, бизнести колдоо, жолдор боюнча жана башка долбоорлорубуз үзгүлтүксүз жүрүп жатат. Мындан тышкары, пандемия кесепети менен күрөшүүгө да колдоо алып жатабыз. Ал эми Кытай сыяктуу соода-экономикалык, маданий-гуманитардык мамилелерибиз калыптанып калган өнөктөш мамлекеттер менен да мамилебиз жакшы, уланып жатат», - деди Мамлекет башчысы.

Ал жакында Кытайдын тышкы иштер министри Ван Инин Бишкекке болгон иш сапарынын негизги максаты – Кытай эки тараптуу стратегиялык өнөктөштүктү жаңы деңгээлге чыгарууга даяр экендигин тастыктаганын белгиледи.

Билесиздер, «Бир алкак – бир жол» платформасы бар. Мына ошол саясаттын алкагындагы бардык, мурда башталган долбоорлорубузду улантып, пандемиядан улам келип чыккан кыйынчылыктарыбызды чечүүгө колдоо көрсөтөөрүн дагы тастыктап кетти. Бул дагы биз үчүн ушундай шартта абдан жакшы колдоо деп эсептейм. Кытай бизге чоң рынок. Кытай бизге соода-экономикалык карым-катышка, айыл чарба продукциябызды экспорттоого абдан чоң өнөктөш. Биздин таза экологиялык продукциябызга алар кызыкдар.

Кытай бизге чектеш, жакын, ыңгайлуу. Бизден өндүрүлгөн продукцияларды Кытайга – Кашкарга, Синьцзянга алып киргенге ыңгайлуу. «Биздин продукция эл аралык стандартка жооп берет,

экологиялык жактан таза» деп, бизде өндүрүлгөн айыл чарба продукцияны тааныштырып, даамын көргөн. Ошондон кийин иш жыла баштады. Биздин дыйкандарыбыз бал, гиляз (черешня), коон, ун, сүт азыктарын – кургак сүт, сыр экспорттоого уруксат алышкан, булар боюнча атайын протоколдорго кол коюлган болчу. Алардын тиешелүү мамлекеттик органдары бизге келип, текшерип, иштей башташты. Пандемия, илдет чыккандан баштап, иштер токтоп калды. Ошолорду тездетели дедик. Кытайга кургак сүт алып чыгууга 13 ишканабыздын уруксаты бар.

Тиешелүү мамлекеттик органдар Кытайга буурчак, жүзүм, картошка, абрикос, жүгөрү, эт азыктарын жана башка бизде өндүрүлгөн айыл чарба продукцияларын экспорттоо боюнча сүйлөшүүлөрдү баштаганбыз. Ошону Ван И мырза дагы колдоп, жардам берели деп кетти», - деп белгиледи Президент.

ДОБУШ САТУУ МЕНЕН КОМ ДА КҮРӨШҮШ КЕРЕК

Сооронбай Жээнбеков Президент катары шайлоону таза, адилет өткөрүү үчүн талап кылынчу мыйзамдын алкагындагы өз милдеттеринин баарын аткарганын жана аткарып жатканын дагы бир ирет белгиледи. Бирок, аталган процесс бир гана Президенттен, Өкмөт жана БШКдан көз каранды эместигин кошумчалады.

«Добуш сатпоо маселеси биринчи кезекте партиялар, партиянын ичиндеги талапкер, андан кийин шайлоочулардан түздөн-түз көз каранды. Мен Коопсуздук кеңешин атайын ушул шайлоо масе-

леси боюнча өткөрүп, укук коргоо органдарына тапшырмаларды бердик. Эң негизгиси – кандай гана мыйзам бузуу болбосун, анын ичинде добуш сатуу фактылары боюнча бардык партия, талапкерлерге бирдей катуу мамиле камсыздоо деген талап коюлган. Бул боюнча иш аткарылып жатат. Фактылар болсо – жазаланат. Бирок, тилекке каршы, биздин шайлоочуларыбыз имиш-имиш сөздү талкуулап, укук коргоо органдарына "мага добушунду сат" деди деп кайрылган учурлар болбой жатат. Эл арасында "ушул партия ушинтип жатыптыр, бул партия сатып атыптыр" деп айтып жатышат, ал сөздөрдү мен угуп жатам. Органдар иштеп жатышат, бирок мына ушул боюнча кайрылган факт жок болуп жатат. Бир же эки эле учур болбосо, негизинен имиш-имиштер болуп жатат», - деди Президент.

Мамлекет башчысы белгилегендей, тийиштүү органдар бул багытта эгерде тынчсызданган маалыматтар келип түшсө, иш алып барышууда.

«Түшүндүрүү иштерин күчөтүүбүз керек. Элге ушуну сиңириш керек. Бул өзүбүздүн, элибиздин, балдарыбыздын, мамлекетибиздин келечеги. Ушундай көрүнүштөргө жол бербешибиз керек деп өзүбүз да күрөшүүбүз керек. Мына, айтып жатышат, паспортун алып кетип жатышат деп. Паспорту алып кетип, азыр мынчадан беребиз, калганын кийин беребиз деп жатышат деген сөз болуп жатат. Органдар иштеп жатышат. Бирок, кайрылып, мына, менин паспортумду алды, муну мындай кылды деп кайрылган адам өзү жок болууда. Ар бир шайлоочунун өз иши, кандай кылат. Бирок

паспортун эч кимге бербеш керек. Ал өзүнүн жеке документи. Добуш берүү купуя сакталат. Эч ким мажбурлай албайт «буга сал, буга салба», деп. Кимге добуш берсең, аны билип алат деген да сөз бар. Аны билбейт, андай технология жок азыр. Шайлоочу өзү жалгыз калат кабинкада, бюллетенди каалаганына салат. Кимге добуш бересиң, өз эркиң», - деди Президент Сооронбай Жээнбеков.

ЖАШТАР ПАРЛАМЕНТКЕ КЕЛСЕ - САНАРИПТЕШТИРҮҮ, АЙМАКТАРДЫ ӨНҮКТҮРҮҮ КОЛДОО ТАБАТ

Мамлекет башчысы үгүт иштери күчтүү саясий атаандаштыкта жүрүп жаткандыгын белгиледи. Сооронбай Жээнбеков өлкө жарандары саясаттан толук кабардар экенин айтты.

«Азыр элге эмне жагат? Депутаттардын санын азайтабыз деп айтып жатышат. Чыкканы эле ошону айтып жатат. Бирок ал үчүн конституциялык реформа жүргүзөм деген киши жок. Депутаттын саны Конституцияда көрсөтүлгөн. Экинчи маселени айтып жатышат, парламентке делген чыгашаны азайтабыз деп. Мындай убаданы мурда да укканбыз. Бирок, тилекке каршы, депутат болуп келээри менен, «ал үчүн мыйзамды өзгөртүшүбүз керек» деп, алакан жайгандар да болгон. Аларды да көргөнбүз. Айлык, пенсияны көбөйтөбүз дейт. Бирок, кандай жол менен, айткан киши жок. Муну өкмөт дагы, мен дагы айтып жатабыз, жасап жатабыз. Ал үчүн, биринчи кезекте, санариптештирүүнү киргизүү деп

айтып да, талап да коюп жатам. Көмүскө экономиканы азайтыш керек. Азайтып, ошону ачыкка алып чыгып, санариптештирүүнү, фискализацияны киргизүү менен биз бюджетке кирешени көбөйтөбүз. Ошондой жол менен биз пенсия, айлыктарды көбөйтө алабыз», - деген Сооронбай Жээнбеков жаш талапкерлердин темасына токтолду.

«Ошол талапкерлердин көпчүлүгү мына ушул санариптештирүү саясатын колдоп, сүйлөп жатышат. Аймактарды өнүктүрүү деп жатышат. Кайра иштетүү тармагын колдоо керек деп айтып жатышат. Ушундай жаштарыбыз парламентке келсе, демек менин президенттик ишимдеги негизги багыттар – санариптештирүү, аймактарды өнүктүрүү саясаты колдоо табат деген толук ишеним бар. Ошолорду көрүп, жакшы жаштар келатат деп, ыраазы болуп жатам. Буга чейин да айткам, башталган реформа, долбоорлорду улантуу үчүн парламенттин колдоосу абдан керек. Партиянын жетекчилери мына ошол жаштарды колдоп, кийин парламентке өтүп келишсе, аларды тизмеден сүрүп чыгарбай, калтырат деген ишенимим бар», - деп өзгөчө баса белгиледи Мамлекет башчысы.

АДАМ ФАКТОРУН ЖОЮУ - ЭҢ НЕГИЗГИ МАСЕЛЕ

«Коррупция менен күрөшүү – менин шайлоо алдында берген башкы убадаларымдын бири», - деди Президент Сооронбай Жээнбеков маегинде.

Мамлекет башчысы Президент болууга аттанганда өтө көп эмес, 5-6 убада бергенин, алардын эң негизгиси – аймактарды өнүктүрүү болгонун, анткени элетти өнүктүрбөсө, мамлекет өнүкпөй турганын эске салды. «Айтып келе жатам, миграция айыл жеринен, алыскы бийик тоолуу райондордон, элет жерлеринен кетип жатат. Ирригация, таза суу маселеси, мугалим-врачтардын турмушун жакшыртуу, аскер кызматкерлеринин турмушун жакшыртуу. Арзан турак жай менен элибизди камсыз кылуу, анан санариптештирүү маселеси. Буларды ырааттуу аткарып келе жатабыз, өкмөт, парламенттин колдоосу менен, айрыкча элдин колдоосу менен. Ошол убадалардын негизгиси – коррупция менен күрөш», - деди Президент Сооронбай Жээнбеков. Ал баса белгилегендей, коррупция бул адам болгон жерде болот. Бул бир эле бизде эмес, бардык мамлекеттердин көйгөйү.

«Бул – өлкөнү артка тарткан, коомду муунткан илдет. Андан толук арылбасак да, кыскартууга милдеттүүбүз. Ошонун үстүндө такай иштеп жатабыз. Кечээ ошол жыйында да айтылды, буга чейин да айттым. Коррупциянын алдын алуу чараларын күчөтөбүз. Анын негизги куралы – санариптештирүү. Адам факторун жоюу – эң негизги маселе», - деп белгиледи Мамлекет башчысы.

973 АДАМ КЫРГЫЗСТАНДЫН ЖАРАНДЫГЫН АЛЫШТЫ

Президент Сооронбай Жээнбеков Кыргызстандын жарандыгына кабыл алуу жана жарандыгынан чыгаруу жөнүндө 4 Жарлыкка кол койду. Мамлекет башчысынын үч Жарлыгы менен 973 адам жарандыкка кабыл алынды. Анын 771ин чоңдор жана 202син балдар түздү. Алардын көпчүлүгү тарыхый мекенине кайтып келген этникалык кыргыздар. Ошондой эле 238 адам өлкө жарандыгынан чыгарылды. Анын катарын 186 чоң адам жана 52 бала толуктады.

АРАВАН РАЙОНУНДА БОЛГОН ОКУЯ БОЮНЧА ИЛИКТӨӨ ИШТЕРИ ЖҮРГҮЗҮЛӨТ

Кечээ Өкмөт башчысы Кубатбек Боронов Ички иштер министрлигинин жетекчилигине Ош облусунун Араван районунда эки партиянын өкүлдөрүнүн ортосунда болгон окуя боюнча тез арада иликтөө иштерин жүргүзүүнү тапшырды. Күнөөлүүлөр өлкөнүн тиешелүү мыйзамдарына ылайык жоопко тартылышы керек. Ошондой эле жергиликтүү бийлик органдарына эл арасында түшүндүрүү иштерин жүргүзүү тапшырмасын берди.

Быйыл кыргыз тили мамлекеттик тил статусуна ээ болгонуна 31 жыл толду. Мамлекеттик тил даражасын алгандан бери, өзгөчө акыркы жылдары кыргыз тилинин колдонуу чөйрөсү кеңейип, абал бир топ жакшырды. Аны үйрөнүүгө, окуп билүүгө коомдук-социалдык муктаждыктар жаралууда.

Кыргызстанда 2014-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүүнүн жана тил саясатын өркүндөтүүнүн улуттук программасына ылайык КР Президентине караштуу Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссиянын төрагасы, профессор Назаркул Ишкеевдин жетекчилиги астында иш ургаалдуу жүргүзүлүп, 2021-2025-жылга Улуттук программанын жаңы долбоору өлкөдөгү калыптанып жаткан тил саясатына жүргүзүлгөн талдоолорго негизделип, тил маселеси боюнча иш алып барган эксперттик коомчулуктун пикирлерин жана сунуштарын эске алуу менен иштелип чыкты.

Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссия министрлик, агенттик, ведомство жана башка мамлекеттик, муниципалдык органдардын ошондой эле окуу жай, бала бакчалардын иш кагаздарындагы мамлекеттик тилдин абалына мониторинг жүргүзүп, бир катар методикалык көмөк көрсөтүлүүдө.

Заманбап маалымат технологияларында жана Интернет ресурстарында мамлекеттик тилди жайылтуу максатында кыргыз тили Google Translate кызматына киргизилди. Натыйжада автоматтык түрдө жасалма интеллекттин жардамы менен дүйнөлүк 106 тилден кыргыз тилине которуу мүмкүнчүлүгү түзүлдү. Келечекте башка (англис, орус, түрк, казак, ж.б.) тилдерден миңдеген макалаларды Кыргыз Уикипедиясына автоматтык түрдө которуп киргизүүгө жол түзүүчү программаларды өздөштүрүү боюнча иш-аракеттер жүрүп жатат. Ошондой эле азыркы мезгилде Кыргыз Уикипедиясы жаңы макалалар менен толукталып, алардын жалпы саны 80 миңден ашты.

“Санарип Кыргызстан – 2019-2023” концепциясын ишке ашыруу жана улуттук санарип контентин мамлекеттик тилде өнүктүрүү максатында Улуттук комиссия тарабынан “Кыргыз тилинин табигый түрдө иштетүүчү программалык аппараттар” долбоору иштелип чыкты. Долбоордун башкы максаты – кыргыз тилинин табигый түрдө программалык аппараттар (операциялык системалар, веб жана мобилдик колдонмолор) аркылуу иштелүүсүнө жана кыргыз тилинде иш алып барган жасалма интеллекттин өөрчүшүнө шарт түзүү болуп саналат. Кеңири тараган программалык аппараттар аркылуу жаран-

23-сентябрь – мамлекеттик тил күнүнүн майрамы

дарыбыз санариптик чөйрө менен кыргыз тилинде байланыш түзүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болот.

Долбоорду 4 этап менен ишке ашыруу шарттары каралган. Биринчи этабы – текстти үнгө айландыруу. Кыргыз тилинде берилген текстти табигый үн менен окуп, колдонуучуларга текстти оңой жана ыкчам түшүнүүгө шарт түзгөн программалык аппарат иштелип чыкты. Мындан сырткары, программалык аппарат аркылуу ден соолугунан мүмкүнчүлүгү чектелген (өзгөчө көзү начар көргөн же толугу менен азиз) жарандарыбыздын компьютердик чөйрө менен байланышы мындан ары толугу менен мамлекеттик тилде жүргүзүлөт. Экинчи этабы – үндү текстке айландыруу. Кыргыз тилинде айтылып жаткан текстти санарип текстке айландыруучу программалык аппарат азыркы тапта иштелип чыгууда. Бул программалык аппараттын негизинде ММК эфирин үзгүлтүксүз анализдөө, автоматтык түрдө стенограмма түзүү сыяктуу мүмкүнчүлүктөр пайда болот. Үчүнчү этап – текстти түшүнүү (семантикалык анализ). Кыргыз тилиндеги текстти анализдеп семантикалык мазмунун түшүнүүчү программалык аппаратты иштеп чыгуу саналат. Мындай программалык аппарат кыргыз тилин иш-

теткен жасалма интеллекттин алгачкы кадамын түзөт. Башкача айтканда, программа берилген текстти сөз иретинде бөлүктөргө гана ажыратпастан, тексттин маани-маңызын талдап, бир жыйынтык чыгарып, кыргыз тилиндеги тексттерди толук маанисин жоготпостон автоматтык түрдө башка тилдерге которуу мүмкүнчүлүгү жаралат.

Төртүнчү этап – текст түзүү (генерация, семантикалык синтез), берилген суроо же талапка жараша базасында камтылган маалыматтын негизинде логикалык жана семантикалык мааниси бар натыйжа чыгарган программалык аппаратты иштеп чыгуу. Кыргыз тилинин табигый түрдө иштеткен жана ушундай өзгөчөлүктөргө ээ жасалма интеллект ушул долбоордун туу чокусу болуп саналат. Долбоорду толугу менен ишке ашыруу 2023-жылга чейин каралган.

Мындан сырткары кыргыз тилин чет элдиктердин, анын ичинде түрк, англис, орус тилдүүлөрдүн жеңил үйрөнүүсүнө багытталган жана интерактивдүү сүйлөшмө

катары пайдаланылуучу IOS жана ANDROID базалары боюнча мобилдик жабдуулар (планшет, телефон) үчүн тиркеме иштелип чыкты.

Мамлекеттик тилде адистерди даярдоодо билим берүүнүн мазмунун өркүндөтүү, коомдук турмуштун ыргагына ылайык жаңылоо, улуттук жана эл аралык талаптарга жооп бергидей деңгээлге көтөрүүдө кыргыз тили деңгээлдер (A1, A2, B1, B2, C1) боюнча окутуу жолго коюлууда. Жогорудагы улуттук программанын негизинде Ош, Жалал-Абад, Ысык-Көл облустарында жана Бишкек шаарында беш жүздөн ашык мамлекеттик жана муниципалдык кызматкерлерге тил боюнча 72 сааттык семинар-тренингдер өткөрүлүп, күбөлүктөр берилген. Бул жигердүү жүргүзүлүп жаткан иштин жыйынтыгын көрсөтүп турат. Ушундай семинар-тренингдердин натыйжасында бардык мамлекеттик жана муниципалдык кызматчылар «Кыргызтест» тил билүү деңгээлин баалоо системасынын негизинде белгиленген бирдиктүү деңгээлдерге ылайык сынактан активдүү өтүштү. Сынактын жыйынтыктары Өкмөттүн №757 токтомуна ылайык 2019-жылдан баштап юридикалык күчкө ээ болгон.

Өкмөттүн токтомдорунун негизинде аспирант-изденүүчүлөргө мамлекеттик тил боюнча кирүү жана кандидаттык экзамен тапшыруунун жобосу жана типтүү программасы иштелип чыгып, Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан бекитилген. 2016-жылдан тартып бардык аспирант-изденүүчүлөр милдеттүү түрдө мамлекеттик тилден кирүү сынагын жана кандидаттык экзамен тапшырууда. Кайсы адистиктер, багыттар боюнча диссертация жактабасын, алар милдеттүү түрдө авторефератты мамлекеттик жана расмий тилдерде жарыялайт.

Мамлекеттик тилди сактоо жана коргоо маселесинин мыйзамдык базасын бекемдөө боюнча да жигердүү иштер аткарылууда. Маселен, көрнөк-жарнактардагы мамлекеттик тилдин көйгөйү көпчүлүккө маалым. Бул багытта маселени чечүү жолдору каралып, Жогорку Кеңештин депутаттары тарабынан Администрациялык жоопкерчилик жөнүндө кодекске толуктоолор киргизилген. Мунун натыйжасында мурда кыргыз тилинин адабий ченемдерине (орфографиялык эрежелер) ылайык келбеген көрнөк-жарнактарга айып салуу каралбаса, 2018-жылдан тартып жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары өзүнө тиешелүү аймакты көзөмөлгө алып, мыйзамсыз жарнамаларга айып салууга укуктуу.

Кутмырза ЖАКЫБАЛИЕВ,
КР Президентине караштуу
Мамлекеттик тил боюнча улуттук
комиссиянын маалымат катчысы

Кыргыз тили мамлекеттик тил статусуна ээ болгон 1989-жылдын 23-сентябры өлкөбүздө тил майрамы катары белгиленип келет. Отуз жылдан ашуун убакытты камтыган ушул мезгил ичинде эне тилибиз бардык иш багытында жана күндөлүк турмушубузда өзүнүн татыктуу ордун ээлеп, тарыхый вазирасын толук аткарууда деп айта албайбыз. Мамлекеттик тилдин максатына жетиши үчүн жапа тырмак аракеттер көрүлүп, ар бир инсандын кызыгуусу, муктаждыгы артып, ага жоопкерчиликтүү мамиле жасоосу шарт экендигин турмуш чындыгы айгинелөөдө.

Тил саясатынын талаптарын банк чөйрөсүндө ишке ашырууга түдөн-түз катышкан инсан катары “Айыл банк” ачык акционердик коомунда бүгүнкү күндө бул багытта аткарылып жаткан иштер жана алдыга койгон иш максаттар менен бөлүшүүнү туура көрдүм. Мал багып, өсүмдүк өстүрүп тиричилик кылган, банктык кызмат көрсөтүүлөрдөн толук пайдалана албай кыйналып келген элет жеринин жашоочуларына жакындан жардам берип, алардын каражатка болгон муктаждыгын чечүү менен өлкөнүн агрардык саясатын ишке ашырууга зор салымын кошкон Айыл банкы тил саясатынын талаптарын да көз жаздымда калтырбай, мамлекеттик тилдин банк ишинде толук кандуу колдонулушу жагында бир катар иштерди аткарды. Биздин Банк кредиттерди сунуштоо, акча которуу, төлөм төлөө, банк инфраструктурасынан пайдалануу жагында кеңири түшүндүрмө

МАМЛЕКЕТТИК ТИЛ – “АЙЫЛ БАНКЫНЫН” САЯСАТЫНДА

берүү аркылуу айыл калкынын финансылык сабаттуулугун жогорулатууга жетишүүдө десек болот. Буга чейин документтерди, материалдарды которуп берүү менен гана чектелип келген болсо, жаңы уюштуруу түзүмүнүн 2020-жылдын 20-январында бекитилишине байланыштуу Мамлекеттик тилди өнүктүрүү секторун түзүү аркылуу дем берилип, жаңы милдеттер аныкталган.

Кыргыз Республикасынын «Мамлекеттик тил жөнүндө» мыйзам жоболорун жана 2014-2020-жылдары мамлекеттик тилди өнүктүрүүнүн жана тил саясатын өркүндөтүүнүн улуттук программасынын талабын аткаруу жана банк ишинде мамлекеттик тилдин толук кандуу колдонулушун камсыз кылуу максатында Банк Башкармасынын

2019-жылдын 9-июлундагы №35/3 токтому менен ушул багытта 2019-2020-жылдары аткарылууга тийиш болгон иш планы кабыл алынган.

Бекитилген планга ылайык учурда банктын иш кагаздарын мамлекеттик тилге өткөрүү иши жөнгө салынып, банк кызматкерлеринин компьютерлерине кыргыз тамгалары жана жалпы кабыл алынган атайын программа (Times New Roman), мамлекеттик тилге которулган же жазылган тексттерди редакциялоо, пунктуациялык каталарды текшерүү боюнча программалык камсыздоолор орнотулган. Иш кагаздарын жүргүзүүдө колдонулган документ үлгүлөрү (банктардын бардык түрү, анын ичинде мөөрлөр, штамптар) кыргыз адабий тилинин нормаларына

ылайыкташтырып стандартташтыруу аркылуу мамлекеттик тилде даярдалып, колдонулууда.

Банктын уюштуруу түзүмү (башкы кеңсенин түзүмдүк бөлүмдөрүнүн, филиалдардын, аймактык өкүлчүлүктөрдүн, аманат кассаларынын жана көчмө кассалардын аталыштары, жайгашкан жеринин дареги, бардык деңгээлде кызмат орундарынын аталышы) мамлекеттик тилге которулган. Бул токтом, буйрук, буйруулар, келген каттарга жооптор долбоорун мамлекеттик тилде даярдоо ишин жеңилдетип, алардын бардык жерде бирдей, так колдонулушуна өбөлгө түзүүдө. Иш номенклатурасы талапка ылайык толук кыргызчалатылган.

Ички ченемдик документтер которулуп, банктын маалымат системасында эки тилде бирдей жайгаштырылып келүүдө. Ал эми мурда которулган документтерге Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, банктар жана банк иши жөнүндө» мыйзам талабына, бекитилген терминдерге ылайыкташтыруу максатында инвентаризация жүргүзүлүп, типтүү кредиттик келишимдер, кредиттик жана лизингдик продукттар боюнча кредиттөө параметрлери толук которулуп, банктын маалымат алуу системасына жайгаштырылган. Банк кызматкерлерине кыргыз мамлекеттүүлүгүнүн калыптанышы, кыргыз элинин тарыхы, тарыхка из калтырган улуу инсандар,

улуттук валютанын колдонууга киргизилиши, анын калыптануу жолу, ж.б. олуттуу маселелер боюнча жалпы баяндамаларды камтылган лекциялар уюштурулуп турат. Иш кагаздарын мамлекеттик тилде жүргүзүү, банк ишинде колдонулган бирдейлештирилген терминдерди иш процессинде колдонуу боюнча сунуш-көрсөтмөлөр камтылган семинарларды өткөрүп туруу иши жөнгө салынган.

Документтер долбоорун толук которуп берүү, сыртка жөнөтүлүүчү каттар долбоорун редакциялап, оңдоп берүү жана киргизилген оңдоолордун кийинки каттар жана документ долбоорун даярдоодо эске алынышы талап кылынат. Түзүмдүк бөлүмдөр, филиалдар, аймактык өкүлчүлүктөр менен кайтарым байланыш түптөлүп, банк кызматкерлерин иштин жүрүшүндө мамлекеттик тилде окутуу иши жүргүзүлүп, аткарган милдетине байланыштырып окутуунун бул ыкмасы эң эле алгылыктуу, таасирдүү ыкма болуп калды.

Албетте, бул багытта иш жогоруда белгиленгендер менен гана чектелип калбайт жана бекитилген жаңы иш-чараларга ылайык таасирдүү иштер али алдыда. Эң башкысы, өз тилин өгөйлөбөй, уюткулуу элдин улуу дөөлөттөрүн унутпай, эң байыркы, баа жеткис улуу байлык – тилибизди банк кызматкерлери, айрыкча келечек ээлеринен болгон жаштар аздектеп сактап, баалай билүүсү аркылуу банк ишинин мамлекеттик тилде жүргүзүлүшүнө жетишүү башкы максат...

Нургүл САДЫКОВА,
“Айыл банк” ААКНЫН
мамлекеттик тилди
өнүктүрүү секторунун
башчысы

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КӨЗ
КАРАНДЫСЫЗДЫГЫНЫН 30 ЖЫЛДЫГЫН
БЕЛГИЛӨӨГӨ ДАЯРДЫК КӨРҮҮ ЖӨНҮНДӨ****КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕЗИДЕНТИНИН
ЖАРЛЫГЫ**

Кыргызстан Республикасынын Жогорку Совети 1991-жылдын 31-августунда Кыргызстан Республикасынын мамлекеттик көз карандысыздыгы жөнүндө декларацияны кабыл алган, ага ылайык Кыргыз Республикасы көз карандысыз, эгемендүү, демократиялык мамлекет деп жарыяланган.

Бул документтин тарыхый мааниси өлкөнүн көз карандысыздыгын калыптандыруу жана конституциялык өнүктүрүү процессинин мыйзамдуулугун аныктагандыгында турат. Көз карандысыз кыргыз мамлекеттүүлүгүн курууга жол ачкан Декларация кыргыз элинин эркин, кылымдар бою эңсеп келген ой-тилегин, үмүтүн билдирет. Кыргызстан эл аралык коомчулуктун мүчөсү болуп, алардын иш-аракеттерине катышууга, ошондой эле саясий, экономикалык жана башка маселелерди өз алдынча чечүүгө толук укук алып, өз алдынча мамлекет катары дүйнөдөгү өлкөлөрдүн арасында татыктуу орунду ээледі. Дүйнөлүк коомчулук Кыргызстанды эгемендүү өлкө катары тааныды.

Үч миң жылдан ашкан тарыхы бар элибиз кыргыз мамлекетин түзүүнү жана сактоону көздөп, ушул максатты дайыма туу тутуп келген. Мамлекеттүүлүк, эркиндик, көз карандысыздык, элди, ата-журтту сүйүү идеялары улутубуздун сыймыгы, кыргыз руханий мурасынын туу чокусу болгон "Манас" эпосунун негизги өзөгүн түзөт.

Кыргыз мамлекеттүүлүгү өзүнүн өнүгүүсүндө көптөгөн татаал доорлорду өткөрүп, бирде мүнкүрөсө, бирде дөөлөттүү болуп турду. Ата-бабаларыбыздын Евразия континентинин борборунда Улуу кыргыз каганатын түзүп, эркиндик үчүн тышкы күчтөргө каршы тайманбай күрөшкөнү дүйнөлүк тарыхта татыктуу орунду ээледі.

XX кылымда элибиз оор сыноолорду башынан кечирди. 1916-жылдагы каргашалуу окуяларда жана 1930-жылдардагы саясий репрессияларда көптөгөн адамдык жоготуулар болду. Ошол эле учурда келечекти көрө билген улуттун мекенчил өкүлдөрүнүн максаттан тайбаган жана талыкпаган аракеттери менен СССРдин курамында биздин советтик улуттук мамлекеттүүлүгүбүз түптөлдү. 1924-жылы РСФСРдин курамында Кара-Кыргыз автономиялык областынын, 1926-жылы Кыргыз АССРинин, ал эми 1936-жылы Кыргыз ССРинин түзүлүшү бүгүнкү көз карандысыз Кыргыз Республикасын түзүүгө негиз болду.

Кыргыз Республикасынын көз карандысыздыгынын 30 жылдыгынын алдында өлкөнүн басып өткөн жолуна баам салып, анын келечектеги багытын аныктоо зарыл. Мамлекеттүүлүктү, элдин биримдигин, ынтымагын коргоо жана чыңдоо, демократиялык баалуулуктарга аяр мамиле кылуу, ар бир жарандын бакубат жашоосуна кам көрүү, өлкөнүн мындан ары да социалдык-экономикалык жактан өнүктүрүү үчүн шарттарды түзүү - биздин ыйык парзыбыз.

2021-жылдын 31-августунда Кыргыз Республикасынын көз карандысыздыгынын 30 жылдыгын жогорку деңгээлде белгилөөгө өз убагында даярдык көрүүнү камсыз кылуу максатында **ТОКТОМ КЫЛАМ:**

1. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө төмөнкүлөр сунушталсын:

- Кыргыз Республикасынын көз карандысыздыгынын 30 жылдыгын белгилөө менен байланышкан иш-чараларды даярдоо жана өткөрүү боюнча уюштуруу комитетин түзүү;
- Кыргыз Республикасынын көз карандысыздыгынын 30 жылдыгын белгилөөнү даярдоо жана өткөрүү боюнча иш-чаралардын планын 2020-жылдын 1-декабрына чейин бекитүү;
- аталган иш-чараларды даярдоо жана өткөрүү үчүн зарыл болгон финансылык каражаттарды республикалык бюджеттен бөлүүнү кароо.

2. Бул Жарлыктын аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынын Жетекчисине жүктөлсүн.

**Кыргыз Республикасынын
Президенти**

С.ЖЭЭНБЕКОВ

Бишкек ш., 2020-жылдын 21-сентябры, ПЖ №177

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН
2011-ЖЫЛДЫН 22-АВГУСТУНДАГЫ
№473 «КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
МИНИСТРЛИКТЕРИНИН, АДМИНИСТРАЦИЯЛЫК
ВЕДОМСТВОЛОРУНУН ЖАНА БАШКА
МАМЛЕКЕТТИК ОРГАНДАРЫНЫН ШТАТТЫК
САНЫНЫН ЧЕГИ ЖӨНҮНДӨ» ТОКТОМУНА
ӨЗГӨРТҮҮ КИРГИЗҮҮ ТУУРАЛУУ****КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН
ТОКТОМУ**

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик салык кызматынын штаттык санынын чегин Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн кабыл алынган чечимдерине ылайык келтирүү максатында, «Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 10 жана 17-беренелерин жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү **ТОКТОМ КЫЛАТ:**

1. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 22-августундагы №473 «Кыргыз Республикасынын министрликтеринин, администрациялык ведомстволорунун жана башка мамлекеттик органдарынын штаттык санынын чегин жөнүндө» токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүү киргизилсин:

- жогоруда аталган токтомдун 1-тиркемесинин 20-пунктундагы «2544» жана «2323» деген цифралар тиешелүү түрдө «2575» жана «2354» деген цифралар менен алмаштырылсын.

2. Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги «Кыргыз Республикасынын 2020-жылга республикалык бюджетти жана 2021-2022-жылдарга болжолу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына өзгөртүүлөрдү киргизүү тууралуу» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын долбоорун даярдоодо тиешелүү өзгөртүүлөрдү белгиленген тартипте карасын.

3. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик салык кызматы ушул токтомдон келип чыгуучу зарыл чараларды көрсүн.

4. Ушул токтом расмий жарыяланган күндөн тартып күчүнө кирет.

Премьер-министр

К.БОРОНОВ

Бишкек шаары, 2020-жылдын 10-сентябры, №479

**2020-ЖЫЛДЫН 11-АВГУСТУНДА КОЛ КОЮЛГАН КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫ МЕНЕН
ЕВРАЗИЯЛЫК ӨНҮКТҮРҮҮ БАНКЫНЫН ОРТОСУНДАГЫ COVID-19 ПАНДЕМИЯСЫНЫН
ШАРТТАРЫНДА БЮДЖЕТТИ КОЛДООГО ЕВРАЗИЯЛЫК ТУРУКТАШТЫРУУ
ЖАНА ӨНҮКТҮРҮҮ ФОНДУНУН КАРАЖАТТАРЫНАН ФИНАНСЫЛЫК КРЕДИТ
БЕРҮҮ ЖӨНҮНДӨ МАКУЛДАШУУНУ РАТИФИКАЦИЯЛОО ТУУРАЛУУ****КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МЫЙЗАМЫ**

*2020-жылдын 3-сентябрында Кыргыз Республикасынын
Жогорку Кеңеши тарабынан кабыл алынган*

1-берене

2020-жылдын 11-августунда кол коюлган Кыргыз Республикасы менен Евразиялык өнүктүрүү банкынын ортосундагы COVID-19 пандемиясынын шарттарында бюджетти колдоого Евразиялык турукташтыруу жана өнүктүрүү фондунун каражаттарынан финансылык кредит берүү жөнүндө макулдашуу ратификациялансын.

2-берене

Кыргыз Республикасынын Финансы министрлиги белгиленген тартипте жогоруда көрсөтүлгөн Макулдашуунун күчүнө кириши үчүн зарыл болгон мамлекеттик ички жол-жоболор Кыргыз Республикасы тарабынан аткарылгандыгы жөнүндө Евразиялык өнүктүрүү банкына кабарласын.

3-берене

Ушул Мыйзам расмий жарыяланган күндөн тартып күчүнө кирет.

**Кыргыз Республикасынын
Президенти**

С.ЖЭЭНБЕКОВ

Бишкек ш., 2020-жылдын 19-сентябры, №145

ЗАКОН КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**О РАТИФИКАЦИИ СОГЛАШЕНИЯ О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ ФИНАНСОВОГО КРЕДИТА ИЗ
СРЕДСТВ ЕВРАЗИЙСКОГО ФОНДА СТАБИЛИЗАЦИИ И РАЗВИТИЯ НА ПОДДЕРЖКУ
БЮДЖЕТА В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ COVID-19 МЕЖДУ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКОЙ
И ЕВРАЗИЙСКИМ БАНКОМ РАЗВИТИЯ, ПОДПИСАННОГО 11 АВГУСТА 2020 ГОДА**

*Принят Жогорку Кеңешем Кыргызской Республики
3 сентября 2020 года*

Статья 1

Ратифицировать Соглашение о предоставлении финансового кредита из средств Евразийского фонда стабилизации и развития на поддержку бюджета в условиях пандемии COVID-19 между Кыргызской Республикой и Евразийским банком развития, подписанное 11 августа 2020 года.

Статья 2

Министерству финансов Кыргызской Республики в установленном порядке уведомить Евразийский банк развития о выполнении Кыргызской Республикой внутригосударственных процедур, необходимых для вступления в силу вышеуказанного Соглашения.

Статья 3

Настоящий Закон вступает в силу со дня официального опубликования.

Президент

Кыргызской Республики

С.ЖЭЭНБЕКОВ

г.Бишкек, 19 сентября 2020 года, №145

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН 2015-ЖЫЛДЫН 2-ДЕКАБРЫНДАГЫ
№817 "КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭЛ АРАЛЫК УЮМДАР, ИНТЕГРАЦИЯЛЫК
БИРИКМЕЛЕР ЖАНА ЭЛ АРАЛЫК КЕЛИШИМДИК ОРГАНДАР МЕНЕН
КЫЗМАТТАШУУСУНУН НАТЫЙЖАЛУУЛУГУН ЖОГОРУЛАТУУ ЖӨНҮНДӨ"
ТОКТОМУНА ӨЗГӨРТҮҮЛӨРДҮ КИРГИЗҮҮ ТУУРАЛУУ****КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН****ТОКТОМУ**

"Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 10 жана 17-беренелерине ылайык Кыргыз Республикасынын Өкмөтү **ТОКТОМ КЫЛАТ:**

1. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2015-жылдын 2-декабрындагы №817 "Кыргыз Республикасынын эл аралык уюмдар, интеграциялык бирикмелер жана эл аралык келишимдик органдар менен кызматташуусунун натыйжалуулугун жогорулатуу жөнүндө" токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилсин:

- жогоруда аталган токтомдун 1-тиркемесинин 81-пункту күчүн жоготту деп таанылсын;

- жогоруда аталган токтомдун 2-тиркемесинин 46-пункту күчүн жоготту деп таанылсын.

2. Ушул токтом расмий жарыяланган күндөн тартып жети күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

Премьер-министр

К.БОРОНОВ

Бишкек шаары, 2020-жылдын 1-сентябры, №460

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН 2007-ЖЫЛДЫН 9-НОЯБРЫНДАГЫ
№543 "КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДА КОНТРОЛДОНУУГА ТИЙИШ БОЛГОН
БАҢГИ КАРАЖАТТАРЫ, ПСИХОТРОПТУК ЗАТТАР ЖАНА ПРЕКУРСОРЛОР
ЖӨНҮНДӨ" ТОКТОМУНА ӨЗГӨРТҮҮЛӨРДҮ КИРГИЗҮҮ ЖӨНҮНДӨ****КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН****ТОКТОМУ**

Баңги каражаттарын, психотроптук заттарды жана прекурсорлорду мыйзамдуу жүгүртүү чөйрөсүндө мамлекеттик контролдоо системасын өркүндөтүү, "Баңги кылуучу каражаттар, акыл-эске таасир берүүчү заттар жана прекурсорлор жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 1, 2 жана 5-беренелерине, "Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 10 жана 17-беренелерине ылайык Кыргыз Республикасынын Өкмөтү **ТОКТОМ КЫЛАТ:**

1. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2007-жылдын 9-ноябрындагы №543 "Кыргыз Республикасында контролдоонууга тийиш болгон баңги каражаттары, психотроптук заттар жана прекурсорлор жөнүндө" токтомуна тиркемеге ылайык өзгөртүүлөр киргизилсин.

2. Ушул токтом расмий жарыяланган күндөн тартып он күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

Премьер-министр

К.БОРОНОВ

Бишкек шаары, 2020-жылдын 4-сентябры, №469

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН 2009-ЖЫЛДЫН 19-ИЮНУНДАГЫ №386
"ЖАЙЫТТАР ЖӨНҮНДӨ" КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МЫЙЗАМЫН ИШКЕ АШЫРУУ
БОЮНЧА ЧАРАЛАР ТУУРАЛУУ" ТОКТОМУНА ӨЗГӨРТҮҮЛӨРДҮ КИРГИЗҮҮ ЖӨНҮНДӨ****КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ӨКМӨТҮНҮН****ТОКТОМУ**

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн чечимдерин Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына шайкеш келтирүү максатында, "Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 10 жана 17-беренелерине ылайык Кыргыз Республикасынын Өкмөтү **ТОКТОМ КЫЛАТ:**

1. 2009-жылдын 19-июнундагы №386 "Жайыттар жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамын ишке ашыруу чаралары тууралуу" Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр киргизилсин:

1) жогоруда аталган токтом менен түзүлгөн Жайыттардын чек араларын белгилөө боюнча мамлекеттик комиссиянын курамы ушул токтомдун тиркемесине ылайык баяндалсын;

2) жогоруда аталган токтом менен бекитилген Жайыт-

тардын чек араларын белгилөө боюнча мамлекеттик комиссия жөнүндө жободо:

- 5-пунктунун биринчи абзацы төмөнкүдөй редакцияда баяндалсын:

"5. Мамлекеттик комиссиянын курамы Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн чечими менен бекитилет.;"

- 11 жана 12-пунктарындагы "Айыл, суу чарба жана кайра иштетүү" деген сөздөр "Айыл чарба, тамак-аш өнөр жайы жана мелиорация" деген сөздөр менен алмаштырылсын".

2. Ушул токтом расмий жарыяланган күндөн тартып он күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

Премьер-министр

К.БОРОНОВ

Бишкек шаары, 2020-жылдын 11-сентябры, №482

АТА МЕКЕН №6

*Бийликке элес,
элиме таяналы!*

№9

БИРИКСЕК КОЛДОН КЕЛЕТ!
ВМЕСТЕ МЫ МОЖЕМ!

**СОЦИАЛ
ДЕМОКРАТ**

Организовано на государственном фонде политической партии "Социал-демократ".
Уполномоченный по финансовым вопросам политической партии "Социал-демократ" Коңурбаева Акра Азаматовна, регистрационное свидетельство № 40 ЦКЖ КР

**Элде мүмкүнчүлүк бар!
У народа есть
шанс!**

**«Социал-демократтарга»
добуш бериңиз!
Голосуйте за
«Социал-демократов»!**

МЕКЕНЧИЛ" САЯСИЙ ПАРТИЯСЫНЫН ШАЙЛОО АЛДЫНДАГЫ ПРОГРАММАСЫНАН №2

Биз Кыргызстандагы бардык мекенчил күчтөрдү бириктирип, шайлоого "Мекенчил" саясий партиясы менен катышууну чечтик. Жараткан колдоп, элибиз сүрөп, көпчүлүк добуш менен Жогорку Кеңешке келе турган болсок, беш багытта чечкиндүү реформа баштайбыз:

- I. Конституциялык кардиналдуу реформаны баштайбыз.**
 - а). Баш мыйзамды өзгөртүү менен бир баштуу жоопкерчиликтүү президенттик же парламенттик бийлик системасын орнотобуз.
 - б). Мамлекеттүүлүктүн өзөгүн түзгөн Элдик курултай институту ишке кирет.
 - в). Депутаттардын санын 75ке азайтуу жана бир мандаттуу шайлоо системасын киргизебиз.
- II. Кардиналдуу сот реформасын ишке ашырып, көз карандысыз, адилеттүү сот системасын түптөйбүз.**
 - а). Райондук жана шаардык сотторду эл тарабынан шайлоо системасын киргизебиз.
 - б). Областык жана Жогорку Соттун судьялары Жогорку Кеңештин элегинен өткөзүлүп, тандалат.
 - в). Сот системасынын ички процедуралык тартибин өзгөртүү менен көз карандысыз сот бийлигин калыптандырабыз.
- III. Мамлекетти коргоо жана чек ара маселеси**
 - а). КР Чек ара кызматын толук бойдон түштүк борборуна которобуз.
 - б). Коргоо министрлигин түзүү менен ар бир жарандын кызмат өтөө милдетин камсыз кылабыз.
 - в). Өкмөттүн негизги маселеси - чек ара тилкелерин аныктоо жана чек арада жашаган адамдардын социалдык маселелерин чечип берүү.
- IV. Мамлекеттин кен байлыктарын, суу ресурстарын жана энергетика**

МЕКЕНЧИЛ партиясы

- тармагын системалык башкаруу**
- а). Кыргыз жергесиндеги кен байлыктар мамлекеттин кызыкчылыгына кызмат кылат.
Инвесторлорго шарт түзүп берүү менен бирге, ортодо түзүлгөн келишимдерди эл кызыкчылыгы үчүн кайрадан карап чыгабыз.
 - б). Суу ресурстарын мамлекеттин кызыкчылыгы үчүн иштетебиз.
 - в). Энергетика тармагындагы мамлекеттик деңгээлдеги уурулукка чекит коёбуз жана бюджетти байыткан эң кирешелүү булакка айлантасыз.
- V. Билим берүү жана саламаттык сактоо тармагында да кардиналдуу реформа башталат.**
- а). Мамлекеттик ипотекалык насыя аркылуу ар бир мугалимди жана дарыгерди үй менен камсыз кылабыз.
 - б). Өлкөбүздөгү социалдык коргоого муктаж болгон пенсионерлердин, майыптардын жана жетим-жесирлердин жөлөкпүлдарын жетиштүү деңгээлде камсыз кылабыз.
 - в). Мамлекет тарабынан ар бир областын борборлоруна заманбап стадиондорду куруу багытында иш алып барабыз.

Урматтуу мекендештер, 4-октябрда "Мекенчил" саясий партиясына добуш бериңиздер! Максатка жетүү үчүн биздин партиянын парламенттик шайлоодогу урааны бирөө гана, бул: "Бийлик элге, уурулар түрмөгө!"

“БҮТҮН КЫРГЫЗСТАН” ПАРТИЯСЫНЫН ЛИДЕРИ АДАХАН МАДУМАРОВ №8

партиянын акыркы он жылда жасаган жана келечекте аткарылуучу иштер боюнча программалык билдирүүсү:

"Бүтүн Кыргызстан" партиясы өлкөдө жүрүп жаткан саясий жараяндарга эч качан кайдыгер болуп карап турган эмес. Президенттик шайлоодо партия талапкерин көрсөтүп, күрөшкө чыктык. Ал шайлоонун кандай өткөнү боюнча маалымат бергенбиз. Биз мына ошол президенттик шайлоонун жыйынтыгын тааныбаган жалгыз партиябыз. Азыр да мына ошол позициябызда турабыз. Президенттик шайлоо мезгилинде Конституциянын, Конституциялык мыйзамдардын бузулушун ачыктан-ачык айтып сындап келгенбиз, мына ошол позициябыздан кылдай кыйшайган жокпуз. Мына ошол позициянын платформасында эки чоң эл аралык кыймыл пайда болду. Бул "Мен макул эмесмин" жана "Менин укугум бар" деген кыймылдар.

"Мен макул эмесмин" кыймылы биздин мамлекеттик-административдик, күч органдары жарандарга басым көрсөтпөсүн, добуш берүүгө мажбурлабасын деген талап коюп чыккан. Кыргыз жараны өз добушуна өзү ээ болсо деген талап. Жарандарды айдап барып, бийлик каалаган партияга, талапкерге салдырууга жол берилбеш керек.

Биздин Конституциянын 2-беренесинде "бийликтин бирден бир туткасы, мамлекеттин эгемендүүлүгүнүн кожоюну Кыргызстандын эли" деп турат. Демек, Кыргызстандын эли эркин шайланууга, шайлоого жана эркин билдирүүгө укуктуу.

"Мен макул эмесмин" деген сөздүн түпкү мааниси "мен кул эмесмин" дегенде турат. Биздин партиянын позициясы мына ушул бойдон бекем турат.

"Менин укугум бар" деген кыймыл эмне үчүн түзүлдү? Бизде жүз миңдеген шайлоочулар өз-дөрүн тизмеден таппай калышат. Кадамжай районунда сүйлөгөн энекебиздин үнү ушул кезге чейин кулагымда жаңырып турат. "Мен Курушуптан бери (Хрущевду айтып жатат) чалым экөөбүз ушул жерден добуш берип жүргөнбүз. Эми келип тизмеден өзүбүздү таппай калдык" дегени. Анткени Кадамжайдагы тизме Кеминден чыгып калып жатты. Кеминдеги жарандардын тизмеси Чоң-Алайдан, Чоң-Алайдын тургундарынын ысмы Ноокаттан чыгып калды. Мындай баш-аламандык өкмөттүн, бийликтин, ошол кездеги мамлекеттик каттоо кызматынын жетекчилигинин өз элине жасаган аябай чоң кыянаттыгы болду. Биз муну ачык жарыялаганбыз. Биз мына ушуга макул эмеспиз. Анткени "Менин укугум бар" шайлоого жана шайланууга".

Биздин сыртта жүргөн мигранттарыбыздын добуш берүүсү өтө кыйындатылган. Россияда

иштеп жүргөн жарандарыбыз консулдук каттоодон өткөн мезгилде да "кимге добуш бере-сиң" деп сурашып, эгерде бийликке эмес болсо, ур-сабоого алып, кабыргаларын сындырып, көчөгө таштап коюшту. Аны баарыңыздар көргөнүңүздөр. Кыргыз элчилигинин жасаган иши ушундай болду.

Бүгүнкү күндө "Бүтүн Кыргызстан" саясий партиясынын, "Мен макул эмесмин", "Менин укугум бар" кыймылдарынын жигердүү аракеттеринин натыйжасында Шайлоо кодексине тийиштүү өзгөртүүлөр киргизилди. Биз 200 миңден ашык кол топтой алдык. Өзгөртүүлөргө жетише алдык. Азыр сыртта жүргөн биздин азаматтарыбыз электрондук каттоодон өтүп, консулдук каттоого турса, чөнтөгүндө кыргыз паспорту болсо ал кайсы өлкөдө болбосун добуш бере алат. Мына ошентип биз алардын шайлоого укугун камсыздоого салым коштук. Бул жердеги депутаттар Исхак Масалиев, Зиядин Жамалдинов, Мурадын Мадеминов жигердүү катышты. Мыйзам 30-июнда кабыл алынып, кол коюлду. Күчүнө кирди.

Кыргызстандагы кен байлыктар боюнча да "Бүтүн Кыргызстан" партиясы өз позициясын ачык билдирип келди. Өзгөчө алтын иштетүү тармагы боюнча. Биз Кыргызстандын тоо-кен тармагына келген инвесторлордун талап-тоноочулук аракетин тикеден-тике каршыбыз.

Биз кыргыз парламентин партиялык тизме менен эмес, эл өзү тандап шайлап алуусуна жол ачууга убада кылабыз. Депутатты партия эмес, ар бир айыл өзү көрсөтүп, шайлап алыш керек. Партиялык тизме менен шайлоо деген системаны жоюшубуз керек. Биз мына ушул программаны турмушка ашырабыз. Тактап айтканда, бийликтин туткасы эл экенин элге кайтарып беришибиз керек. Элдин укугун өзүнө кайтарып беришибиз керек.

■ Дарыгерге таазим

Нарын облусунун үй-бүлөлүк медицина борборунун №4 үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунун клиникалык жетекчиси Гүлжан МААДАНБЕКОВА:

“ЖАЗ, ЖАЙ МЕЗГИЛИ КАНДАЙ ӨТКӨНҮН СЕЗБЕЙ КАЛДЫМ”

Бүт дүйнөнү каптаган КОВИД-19 пандемиясы Кыргызстанга да келип, бир сыйра капшырып өттү. Ошол кыйын кырдаалда дарыгерлерибиз күнү-түнү иштеп ажалга арачы болушту. Пандемияга каршы күрөшүүгө салым кошкон дарыгерлердин эмгеги бааланып, Президент Сооронбай Жээнбековдун жарлыгы менен жогорку сыйлыктар ыйгарылды. Алардын бири - Мааданбекова Гүлжан Биаловна “Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген врачы” наамына татыктуу аталды. Саламаттыкты сактоо тармагына 33 жылдык өмүрүн арнаган Гүлжан эже ошол кыйын учур тууралуу буларды эскерди.

- Чынында мындай сыйлык алуу күтүүсүз болду. Мындан да жакшы иштешим керек деген чоң жоопкерчилик пайда болду. Эмгегибиз бааланып жатканына сүйүнүп жатабыз. Албетте, ошол мезгилде өзүбүздүн ден соолугубузга, үй-бүлөбүзгө, керек болсо өз өмүрүбүзгө карабай иштедик. Оору көп катталган учур июль айынын башына туура келди. Негизи январь айынан баштап эле даярданып баштаганбыз. Башында элдер көп ишенбей жатышты. Бир бейтап чыкканда аны менен байланышта болгондордун баарын каттап, үйлөрүнө барып температураларын ченеп жаттык. Оорунун симптомдору жок болуп жаткан үчүн көпчүлүгү ишенишпей жатышты окшойт. Биздин үй-бүлөлүк дарыгерлер тобунда эки эле дарыгер иштейбиз. Сайкал эженин жашы алтымыштан ашкан. Анын үстүнө кант диабети бар, кан басымы жогору. Эже: “Жалгыз кантип иштейсиң. Мен да жардам бербесем болбойт”, - деп иштей берди. Бир аз чарчап калганынан болбой эс алууга кетиргем. Баягыдай эле ойлоп, өзүм карап турам дегем. Бирок, 6-июлдан баштап эл ызычууга түшүп, көп келе башташты. Мурда бул оору катталбаса, кандай экенин билбейбиз. Меддайымдар блокпостторго, обсервацияга кетишип жетишпей жаттык. Үч медайым, бир санитарка болуп бешөөбүз эле калдык. Өтө оор абалдагылар келип жатышты. Жаткырганга орун жок. Имартыбыз кичине болгондуктан, үч керебет ачсак толуп калды. Элдер кыйналганынан жерге деле жата берем деп жатышты. Жаныбыздагы бала бакчадан 8 орун ачтык. Айлабыз кетип кайра спорттук мектепке керебет-орундарды ачканга туура келди. Эшикке чыкмай түгүл, керек болсо тамак ичкенге убакыт жок. Элдердин аягы таптакыр суюлбайт. Жеке менчик клиникалардан бизге жиберип жатышты. Чынында СИЗ кийимин алмаштыра албай жаттык. Пандемиянын өтө оор жагын ошондо көрдүк. Башында элдерди кыдырып, температурасын өлчөп жүргөнбүз. Бейтаптар менен бетме-бет байланышта болбогула деп телефондон кеңеш берип жатканбыз. Анан эле аралашып калдык. Эл жапырт ооруду. Кудай эле сактады. Өзүбүз ооруган жокпуз.

Ушул жерден айтып кетпесем

болбойт. Жаш балдарга аябай ыраазычылык билдирет элем. Коргонуучу каражаттардан тартып, тамагыбызга чейин алып келип беришти. Баш көтөрбөй иштеп жаттык. Чындыгында жаз, жай мезгили кандай өткөнүн билбей калдым. Эшикке чыкпай иштегендиктен, азыр жаз келчүдөй сезимде болуп жатам. Андан кийин бейтаптар азайып баштады. Азыр балдар арасында пневмония башталды. 11-12 жаштагы балдар өпкөнүн жеңил түрү менен келип жатышат. Белгилери коронавирус инфекциясына окшош. Эч кандай симптому жок, бирок өпкөсү жабыркаган.

- Ушундай шартта иштеген медицина кызматкерлерин мамлекет кандай камкордукка алды?

- Кезек менен кызматкерлерди Ысык-Көлгө алып барып келди. Обсервацияда үч маал ысык тамак берип жатты. Кыздарга үйдө мындай үч маал тамак жасап жейбесиңер деп айтып жаттым.

Мамлекет тарабынан берилген акчабыз сакталып турат. Баары өз орду менен төлөндү. Эч кандай капчылыгыбыз жок. Камкордук деп ушуну ойлойм.

- Дарыгерлердин жетишсиздиги ошол учурда аябай билинген турбайбы...

- Ооба, оору аябай чегине жеткенде олтуруп алып ыйладым. Себеби, сатурация ченеп, тамчылатма дары куюп, ар бир адамды карап туруш керек дегендей. Өтө оор абалда келгендер көп. Жетишпей жаттык. Жаштар келет да бул жердин суугуна чыдабай кетип калышат. Шаардагыдай эс алууга шарттар жок.

Жылдыз ДЫЙКАНОВА

■ Гиппократтын антына бек туруп

Саламат САТЫБЕКОВА:

“ЖАШЫМ 65тен ӨТКӨНҮНӨ КАРАБАЙ ЭЧ ЖАККА КЕТПЕЙ ИШТӨӨГӨ ТУУРА КЕЛДИ”

COVID-19 пандемиясы Кыргызстанды каптаганда мен дарыгермин деген жарандарыбыздын бардыгы биринчи жардам көрсөтүп иштөөгө аргасыз болушту. Жашы 60тан өткөн дарыгерлердин “кызыл аймакка” кирүүсүнө тыюу салынып, эс алууга жиберилген. Ага карабастан Нарын облусунун Ат-Башы районунун аймактык ооруканасынын реанимация бөлүмүнүн башчысы Саламат Сатыбекова 65 жашка чыкканына карабай, эс алууга кетпестен пандемия учурунда иштеди.

Саламат Сатыбекова 1978-жылы Кыргыз Мамлекеттик медициналык институтунун дарылоо факультетин аяктаган. Ат-Башы райондук ооруканасында 1986-жылдан тартып реанимация бөлүмүнүн башчысы болуп эмгектенип келет. Жалпы эмгек тажрыйбасы 42 жылды түзөт. Дүйнө жүзүн каптаган алаамат Ат-Башы районун да катуу каптап, пандемия менен күрөшүү үчүн бүт Ат-Башы эли жапатырмак көтөрүлүп, анын ичинде дарыгерлер катуу иштешти. Саламат Сатыбекованын айтымына караганда, Нарын облусу боюнча эң биринчи Ат-Башы районунда COVID-19 вирусу көп жайылган. Анын тездик менен жайылып дарыгерлер

жетишпей жаткан учурду Саламат Сатыбекова төмөндөгүдөй эскерет. “Эң биринчи күндөрдөн баштап Саламаттыкты сактоо министрлигинин буйругунун негизинде 60 жаштан өткөн дарыгерлерди “кызыл аймакка” киргизбей, бир айлык, эки айлык акы төлөө менен эс алууга жиберди. Бирок, мен 65 жашта болсом дагы эс алууга кеткен жокмун. Себеби, реанимация бөлүмүнө ар түрлүү эң оор оору менен ооруган адамдар келип турат. Аларга тез жардам көрсөтүш керек болуп эч жакка жылбай эмгектендим. Өзүм “кызыл аймакка” кирбесем дагы жаш дарыгерлерге телефон аркылуу

кеп-кеңештеримди берип турдум. Бизге да иштөө абдан оор болду. Себеби, “кызыл аймакка” кирбегендер эч кандай коргоочу костюм жок эле жөнөкөй беткаптарды тагынып алып, ар түрлүү оорулууларды кабыл алып жаттык. Акырында баарыбыз тең COVID-19 менен ооруп чыктык. Кыргыз эли, анын ичинде Ат-Башы эли биримдикте, ынтымакта жана ар бир жаран мекенчилдик менен күн-түн дебей эмгектенип, бул ооруну жеңип чыктык. Азыр деле ошол бөлүмдө тынбай эмгектенип келе жатам. Өзүңүздөр билгендей реанимация бөлүмүнө өлүм менен өмүрдүн ортосунда жаткан адамдар келип түшөт. Алар пандемия экен деп күтүп турбайт. Ошондуктан каражат төлөп берип эс алгыла дегенге карабай жардам көрсөтөйүн деп чечкем. Көп жылдык эмгегимдин акыбети кайтып, пандемия учурунда эч жакка кетпей иштегенимди коллективим, эл баалап “Кыргыз Республикасынын эмгек сиңирген дарыгери” деген наамды алдым. Мындай сыйлыкка жетишкеним үчүн элиме, дарыгерлерге көңүл бөлүп жаткан Президентибизге, Өкмөтүбүзгө ыраазычылыгымды билдирем”.

Айнур ШАЙКЕЕВА

■ Сыйлык сыймыкка бөлөйт

КРнын Коргоо иштери боюнча мамлекеттик комитетинин аскердик-медициналык башкармалыгынын башчысы Жоомарт ТОКТОРАЛИЕВ:

“БЕЙТАПТАРДЫН САНЫ БИЗ КҮТКӨНДӨН КӨП БОЛДУ”

Президент Сооронбай Жээнбековдун жарлыгы менен КОВИД-19 пандемиясына каршы күрөшүүгө салым кошкондугу үчүн Жоомарт Токторалиев “Даңк” медалы менен сыйланды. Ал оору чектен ашып турган учурда өз өмүрүн тобокелге салып, бейтаптардын өмүрү үчүн күрөшкөндөрдүн бири.

- Жоомарт Казакбаевич, сыйлыгыңыз кут болсун. Мындай жогорку сыйлыкты күттүңүз беле?

- Жок, мен чындыгында мындай жогорку мамлекеттик сыйлык берилет деп күткөн эмес элем. Аябай толкундануу менен кабыл алдым.

- Кыйын кырдаалда кандай шартта иштедиңиздер?

- Бүт аскер кызматкерлерин жана алардын үй-бүлө мүчөлөрүн карап жаттык. Ошону менен госпиталга келген оорулууларга баш тартпай жардам көрсөттүк. Эки госпиталда, поликлиникада иштеп жаттык.

Бул коронавирус инфекциясы Кытайдын Ухань шаарында биринчи катталбадыбы. Биз

биринчи болуп ошол Ухань шаарынан келген студенттерди Бишкек шаарындагы аскер госпиталында кабыл алдык. Ошол күндөн тартып эле толук даярдыкта болчубуз. Коргоочу СИЗ сыяктуу керектүү каражаттар менен камсыздалганбыз. Пневмония болуп оору күчөп баштаган убактарда дарыдармектер жетиштүү болду. Кызматкерлерибизге өзгөчө кам көрүп жаттык. Анткени, алардын ден соолугу ушундай кырдаалда өзгөчө маанилүү

эле. Ошондуктан, толугу менен бардык керектелүүчү коргонуучу каражаттар менен дайыма камсыздап турдук. Он төрт күн “кызыл аймакта” иштеп, он төрт күн обсервацияда жатып атышты. Кийин оору азайып, иш бир аз солгундаганда “кызыл аймакта” иштеп келген медициналык кызматкерлерибиз Ысык-Көлдө реабилитациядан өтүп келишти.

- Кандай кыйынчылыктар болду?

- Негизи ошол оору күчөп турган учурда бизге эле эмес, жалпы республика боюнча абдан эле кыйын учур болду окшойт деп ойлоймун. Албетте, биз да жакшы эле кыйналдык. Дары-дармектерди убагында алып даяр турганбыз. Бирок, оорулуулардын саны биз күткөндөн көп болду деп айтсам болот. Күнү-түнү күчөтүлгөн режимде иштеп жаттык. Эң башкысы кызматкерлерибиздин ден соолуктары жакшы, бейтаптарды дарылап чыгардык. Кыйын учур артта калды.

Жылдыз ДЫЙКАНОВА

**Биринчи Май райондук аскер комиссары
полковник Алмаз СУЛАЙМАНОВ:**

“ЖООКЕРЛИК КЕСИПТИ СҮЙҮҮ АР БИР ЭР АЗАМАТТЫН МИЛДЕТИ”

■ Мекен сакчылыгында

азамат өкүлдөрү аскерге чакыртылат. Кыргызстанды кыргыздар гана коргошу керек деген сөз чындыкка жатпайт.

- Тилекке каршы, кээде үй-бүлөлүк шарттары шай келбей калгандар да болот эмеспи?

- Албетте, беш манжа тең эмес.

Мисалы, эр бүлө атасынан айрылып калгандардын аскерге жарактуу тун уулу калтырылат. Үй-бүлөгө тирек болуучу тун уулу мыйзамыбыз боюнча аскерге барбайт. Ал эми калган эркек бир туугандары эр жетип 18 жашка келип калса, агасы 25 жашынан аскерге чакырылат же альтернативалык кызматка калтырылат.

- Ден соолугу чың, ата-энелүү эр азаматтар аскерге барууну каалашпаса кандай болот? “Качып жатат!” деген күнөө жабылбайбы, жоопко тартылбайбы?

- Аскерге чакыруунун альтернативалык кызматы тууралуу мыйзам күчүнө киргенден бери терс кемчиликтер четтей баштады. Андай учурда кыйнамай жок. Эрктерине жараша альтернативалык кызматка калышат. 1,5 (бир жарым) жылга 25 миң сом төлөшөт. Ал эми үй-бүлөлүк шартка байланыштуу калтырылгандар 18 миң сом төгүшөт.

Айталык, аталган суммалар боюнча чогуу бир ирет төлөөгө мүмкүнчүлүктөрү жок болсо бөлүп төлөшсө да болот. Ошондой эле 108 сааттык коомдук пайдалуу иштерди аткаруулары зарыл. Альтернативалык 1,5 (бир жарым) жыл кызматын кынтыксыз аткаргандарга 2-категориядагы аскердик билеттер берилет.

“Бул альтернативалык кызматтан түшкөн каржылар кайда кетет?” деген суроолор туулбай койбойт. Төлөнгөн каржылар биринчи кезекте Куралдуу күчтөрдүн материалдык-техникалык базасын чыңдоого максаттуу жумшалат. Тынччылык заманда тынч иштеп жүргөндөр үчүн ушундай ыңгайлуу-мыйзамдуу шарттарыбыз бар. Тилегибиз эле тынччылык болуп, соолгон согуш оту тутанбасын. Мекенибизге чеп болуп турган Куралдуу күчтөрүбүздүн, аскерге чакырылган эр азаматтарыбыздын мээнеттери текке кетпесине ишенебиз. Мекенди көздүн карегиндей сактоо ар бирибиздин парзыбыз.

- Ал эми “Генералдыкты эңсебеген жоокер – жоокер эмес” демекчи күч структураларына иштегиси келген жигиттерибиз үчүн кандай мүмкүнчүлүктөрүңүздөр бар?

- Алар бир айлык резервдик мобилизациялык жыйындарга чакырылышат. Аталган 1 айлык резервдик мобилизациялык жыйын Балыкчыдагы аскердик бөлүктө өткөрүлөт. Мында 22 жаштан 40 жашка чейинки

каалоочулар бир ай аскердик машыгуулардан өтүшөт. Бир айлык аскердик такшалуудан өтүп келгендердин өзгөчөлүгү суроонунда баса белгиленгендей каалаган күч структураларына, айталык, армия, милиция, өзгөчө кырдаал, финансылык полиция, ж.б. тийиштүү кызматтарга барууга жолдору ачылат. Албетте, ар бири 50 миң сомдон төгүшөт. 1-категориядагы аскердик билетке ээ болушат.

- Алмаз Маликович, бир кезде кыргыз армиясынын катарынан жогорку билимдүү жаштар көздөн учуп тураар эле. Кийинки кезде жогорку билимдүү патриот жаштарыбыздан аскерге баргандар сейрек эмес. Себеби эмнеде?

- Куралдуу күчтөрдүн жогорку билимдүү жаштар менен толукталып жатканы жакшы көрүнүш. Жогорку билимдүү жаштар өз каалоолору менен 1 жылдык аскердик кызматын өтөп келген соң лейтенант деген наам берилет. Аскердик, ошондой эле укук коргоо органдарына, каалаган мамлекеттик кызматтарга иштөө мүмкүнчүлүктөрү бар. Эр азаматтар кайсы гана ишке, кызматка иштешпесин ири алды алардын аскердик билеттеринин барыжогу эске алынат. Демек, ири алды эр азаматтар аскердик милдеттери тууралуу маселелерди учурунда чечип алуулары кажет.

- Баса, ден соолуктары төп келбей калган жаштарыбыз тууралуу да токтоло кетсеңиз?

- Албетте, биринчи кезекте эр азаматтардын ден соолуктары эске алынат. Алгач райондук деңгээлде медициналык кароолордон, андан соң республикалык топтоо пунктунда да медициналык кароодон өтүшөт. Ден соолугу начар балдардын дарылануусуна мөөнөт берилет. Жакшылап дарыланышса албетте сакайып кетишет. Ошондуктан аларга ден соолугун чыңдоо боюнча медициналык кеңештер берилет. Убактылуу аскердик милдеттен четтешет.

- Учурда таажывирусуна сактануу кыйла жакшы жолго коюла баштады. Сиздерде абал кандай?

- Бул мезгилге чейин 2 ирет аскерге даяр эр азаматтар тийиштүү бөлүктөрүнө жөнөтүлгөн. Учурда алар барган бөлүктөрүндө милдеттерин өтөшүүдө. Ал эми калган аскерге даяр эр азаматтар шайлоого карата 4-октябрдан кийинки мезгилге калтырылды. Таажывирусуна сактануу бизде оң жолго коюлган. Кирген-чыккандар катуу тартипке алынган. Иш менен келгендер бет кап менен киришет. Аралыктар сакталат. Такай медициналык кароо жүргүзүлүп, дене табыбыз текшерилип тургандыктан коркунучтар артта калып баратат. Шайлоодон кийин буюрса аскерге аттануучу жигиттерибиз жоокерлик милдеттерин өтөй башташат.

Айчүрөк МАКЕШОВА

■ Коронавирус кокуйлары

ПАНДЕМИЯНЫН ӨЗҮНӨ КАРАГАНДА ЧЕКТӨӨЛӨРҮ ЗАЛАКАЛУУ БОЛУУДА

Коронавирускана жана андан өлүмгө кабылуу учурлары турукташа баштады. Бирок, ал дагы ондогон жылдарга уланышы мүмкүн дешет жакында эле шведиялык Dagens Nyheter гезитине маек курган эксперттер. “Коронавирускана караганда, пандемия келтирген кесепеттерден көбүрөөк адам көз жумат”, - дейт Каролин институтунун жугуштуу оорулардын эпидемиологиясы боюнча профессору Анна Миа Экстрём. Айтымында, дүйнөдө коронавирустан өлүмгө дуушар болуунун туу чокусу артта калды. Бирок, дүйнөлүк саламаттыкты сактоону катастрофалык абал күтүүдө жана анын залакасы көп жылдарга созулушу мүмкүн.

Пандемияга байланыштуу башка оору менен ооруган адамдарды дарылоо кандай өксүүгө учурагандыгын карай турган болсок, алардан өлүмгө дуушарлануунун саны коронавирустукунан кыйла ашып кетет. Эмдөөлөрдү талап кылган балдардын оорулары, үй-бүлөдө сексуалдык ыдык көрүү, зомбулук, дары-дармектердин тартыштыгы, кооптуу төрөттөр менен бойдон алдыруулар, жакырчылык жана ачарчылык – булардын бардыгы пандемия шартында оорлошо берет. Дүйнө өлкөлөрүндө киргизилген чектөөлөрдүн залакалары коронавирустун өзүнө караганда алда канча коркунучтуу.

Бириккен Улуттар Уюмунун маалыматтары боюнча дүйнөдө 1,6 миллиард балдар менен өспүрүмдөрдүн мектептерге баруу

режимдери бузулду. Ишканалар жабылып, балдар мектепке барбай жатканда, мындан көбүн эсе алар жана ошондой эле аялдар жабыр тартууда. “Ошондуктан, мектептерди тезинен ачуу жана балдардын мектепке кайтып барышы эң маанилүү. Ошондой эле зомбулукка кабылып жаткандарга колдоо көрсөтүү программасын иштеп чыгуу зарыл”, - дейт Анна Миа Экстрём

“Жашы жетпеген кыздардын күйөөгө берилиши, ошондой эле өспүрүм курактагылардын кош бойлуу болгон учурларынын көбөйүү тобокелдиги өсүүдө. Биз акыркы жылдары кыздардын билим алуусуна абдан көп аракет жасадык, натыйжасы жаман болгон жок. Тилекке каршы азыр биз артка кетип жатабыз”, - деп кошумчалады эксперт.

Ал эми БУУга колдоо

көрсөтүүчүлөрдүн Швециялык ассоциациясынын төрайымы Аннели Бёрессон: “Пандемияга чейин далай кыйынчылыктар жана мээнет менен жетишилген деңгээлге кайтып келүү үчүн дагы ондогон жылдар талап кылынат. Акыркы айларда биз көп тармактар боюнча артка кеттик. Миллиондогон адамдарды жакырчылык жана ачарчылык күтүүдө.

Теңсиздик эл аралык деңгээлде, ошондой эле ар бир өлкөдө укмуштуудай тездик менен өсүп жатат” деген пикирде.

Пандемия дүйнөгө кандай залака тийгизип жаткандыгына учкай көз чаптыра кетели.

Ачарчылык: БУУнун Бүткүл дүйнөлүк азык-түлүк программасынын эсептери боюнча декабрь айына чейин анын

жардамына муктаж болгондордун саны 30%га көбөйөт. Акчалай айтканда бул 8,7 миллиард шведиялык кронду түзөт.

Жакырчылык: Коронавирустун кесепетинен 40тан 60 миллионго чейин адамдар абдан жакырчылык шарттарда жашай баштайт.

Саламаттыкты сактоо: Бүткүл дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюму тарабынан 105 өлкөдө жүргүзүлгөн изилдөөлөр алардын 90 пайызында медициналык мекемелердин иши бузулгандыгын далилдеди. Айрыкча эмдөө, өнөкөт ооруларды дарылоо, үй-бүлөнү пландоо, психикалык ооруларды дарылоо, рак ооруларын аныктоо, сриниг жүргүзүү жана дарылоо чөйрөлөрүндө иш ыргагы бузулду.

Аялдардын укуктары: Пандемиянын айынан 47 миллион аялдар менен кыздардын жакырчылыктын эң төмөнкү чеги кептелүү, ондогон жылдарга созулган тынымсыз күрөштөрдүн натыйжасында жетишилген укуктарынан ажырап калуу коркунучу жаралды.

Балдардын саламаттыгы: 6,7 миллион баланын курсагы тоё тамактана албай калуу тобокелдиги пайда болду. Натыйжада жыл аягына чейин адаттагыга салыштырмалуу 10 000 бала ашыкча өлүмгө дуушар болуусу мүмкүн. Жүз миллиондогон балдар пандемияга байланыштуу эмдөөлөрдү албай калышат.

Атай АЛТЫМЫШЕВ

БЛИЗКИЕ СОСЕДИ, ХОРОШИЕ ДРУЗЬЯ, НАДЕЖНЫЕ ПАРТНЁРЫ

ЧПП КНР в КР г-жа Ду Дэвэнь опубликовала авторскую статью о визите Члена Госсовета, Министра иностранных дел КНР г-на Ван И в Кыргызстан

С 13 по 14 сентября текущего года Член Госсовета, Министр иностранных дел КНР г-н Ван И посетил Кыргызстан с официальным визитом, в ходе которого г-н Ван И встретился с Президентом КР г-ном Жээнбековым С. Ш., провёл переговоры в узком и расширенном составе с Министром иностранных дел КР г-ном Айдарбековым Ч. А. Господин Ван И является первым зарубежным руководителем, который прибыл в Кыргызстан с официальным визитом после вспышки эпидемии COVID-19. Кыргызская сторона придавала большое значение визиту г-на Ван И в Кыргызстан, который увенчался полным успехом. Данный визит стал явным свидетельством о высоком уровне китайско-кыргызских отношений всестороннего стратегического партнёрства и придаст новый мощный импульс сотрудничеству во всех областях между Китаем и Кыргызстаном в постэпидемический период.

Во-первых, визит направлен на дальнейшее углубление сотрудничества между Китаем и Кыргызстаном по борьбе с эпидемией коронавирусной инфекции. С начала пандемии COVID-19 Китай и Кыргызстан всегда оказывают друг другу помощь и поддержку, придавая новое содержание всестороннему стратегическому партнёрству между двумя странами. В ходе визита г-н Ван И отметил, что китайский народ будет продолжать твёрдо стоять вместе с кыргызским народом до тех пор, пока эпидемия не будет полностью побеждена. Китай готов уделять приоритетное внимание потребностям кыргызской стороны в вакцинах от коронавируса и осуществлять сотрудничество с Кыргызстаном по разработке вакцин и лекарств традиционной китайской медицины. Президент КР г-н Жээнбеков и Министр иностранных дел КР г-н Айдарбеков выразили благодарность китайской стороне за помощь Кыргызстану в сложнейшее время борьбы с эпидемией, в частности за оказание материально-технической помощи и направление медицинских специалистов в Кыргызстан. Они отметили, что ситуация с пандемией COVID-19 доказывает правдивость и актуальность выдвинутой Председателем КНР г-ном Си Цзиньпин идеи сообщества единой судьбы человечества. Кыргызская сторона выражает надежду на дальнейшее укрепление сотрудничества с китайской стороной по борьбе с эпидемией коронавируса.

Во-вторых, визит нацелен на дальнейшее укрепление решимости Китая и Кыргызстана на взаимную поддержку. Китай и Кыргызстан соединены общими горами и реками, живут одной судьбой. Благодаря визиту Председателя КНР г-на Си Цзиньпин в Кыргызстан в июне прошлого года, китайско-кыргызские отношения всестороннего стратегического партнёрства вышли на исторически новый уровень. Обе страны твёрдо поддерживают друг друга во всех вопросах, затрагивающих коренные интересы наших стран. В ходе визита г-н Ван И подчеркнул, что будучи надёжным другом Кыргызстана, Китай будет твёрдо поддерживать Кыргызстан в выборе пути развития, соответствующего его реалиям и поддерживаемого народом, неуклонно поддерживает Кыргызстан в защите суверенитета и независимости страны, национального достоинства и законных прав и интересов, и решительно выступает против вмешательства любой внешней силы во внутренние дела Кыргызстана. Президент КР г-н Жээнбеков и Министр иностранных дел КР г-н Айдарбеков отметили, что кыргызская сторона будет и впредь прилагать усилия к укреплению дружественных отношений с Китаем и поддерживать принципиальную позицию Китая по всем важным вопросам, затрагивающим его коренные интересы, в частности по вопросам, связанным с Гонконгом, Тайванем и Синьзяном. На фоне предстоящих выборов в Жо-

горку Кенеш и сложной ситуации с эпидемией COVID-19 визит г-на Ван И в Кыргызстан представляет собой важную поддержку кыргызской стороне.

В-третьих, визит дал старт взаимовыгодному сотрудничеству между Китаем и Кыргызстаном в постэпидемический период. Пандемия COVID-19 поставила на паузу контакты между странами. Китайско-кыргызское сотрудничество тоже столкнулось с новыми вызовами. В ходе визита г-н Ван И отметил, что пандемия не может изменить общее чаяние китайского и кыргызского народов к углублению сотрудничества и достижению совместного процветания. Преодолев всякие трудности, китайская сторона активно содействует китайским компаниям в Кыргызстане в возвращении специалистов в КР для возобновления производства, всемерно продвигает осуществление таких проектов в рамках совместного строительства «Одного пояса и одного пути», как альтернативная дорога Север-Юг, реконструкция дорожной сети г.Бишкек, реконструкция ирригационной системы и т.д. На днях возобновлена работа КПП «Торугарт» на китайско-кыргызской границе для перевозки грузов, что служило важным итогом визита г-на Ван И в Кыргызстан.

Как отметил г-н Ван И, Китай и Кыргызстан должны наверстать время, упущенное из-за эпидемической ситуации, и активизировать сотрудничество в различных областях. Президент КР г-н Жээнбеков и Министр иностранных дел КР г-н Айдарбеков подчеркнули, что кыргызская сторона готова совместно с китайской стороной углублять всестороннее сотрудничество в рамках «Одного пояса и одного пути», преодолеть экономические потери из-за пандемии COVID-19 и расширять двустороннее сотрудничество в сферах инвестиций, энергетики, транспорта, сельского хозяйства и медицины. При присутствии министров иностранных дел двух стран подписаны обменные ноты по предоставлению кыргызской стороне пожарно-спасательной техники за счёт гранта Правительства Китая. В рамках данного проекта китайская сторона предоставит кыргызской стороне 100 единиц пожарных спецмашин и 15 видов спасательной техники, что будет в значительной степени повысить способность компетентных органов Кыргызстана по ликвидации последствий ЧП и бедствий.

Хочу особо отметить, что из-за пандемии COVID-19 в ходе визита г-на Ван И в Кыргызстан отсутствовали некоторые при-

вычные элементы важных визитов, как рукопожатие и объятие. Однако, как говорится в период пандемии, «коронавирус физически разделяет людей, зато наши сердца становятся более близкими». Хотя визит г-на Ван И в Кыргызстан с виду выглядел не так пестро и шумно, но он в полной мере показал теплоту и близость китайско-кыргызских отношений. Благодаря вниманию Президента КР г-на Жээнбекова и Министра иностранных дел КР г-на Айдарбекова кыргызская сторона проявила особо дружественный подход в организации данного визита. Несмотря на краткий срок, визит был весьма насыщенным и плодотворным. Визит проходил в очень дружеской атмосфере.

В дальнейшем китайская сторона готова прилагать с кыргызской стороной совместные усилия для реализации договорённостей, достигнутых в ходе визита г-на Ван И в Кыргызстан. Стороны будут усиливать совместную борьбу с коронавирусом, взаимную поддержку и совместное развитие. Убеждена, что при наших общих усилиях китайско-кыргызские отношения будут непрерывно достигать новых прогрессов на благо народов наших стран.

(ЧПП КНР в КР г-жа Ду Дэвэнь)

ПОДДЕРЖКА КОМАНДОВАНИЯ ПРОВИНЦИИ ШЭНЬЧЖЭНЬ ПРИНОСИТ ВСЕМ ПОЛЬЗУ

Корреспондентам нашего агентства удалось узнать, что командование провинции Шэньчжэнь по оказанию помощи Синьцзяну активно продвигает продажи сельскохозяйственной продукции. По состоянию на конец августа текущего года было реализовано более 10 тыс тонн сельскохозяйственной и побочной продукции на сумму 1,8 миллиарда сомов.

С первых дней борьбы с эпидемией командование провинции Шэньчжэнь по оказанию помощи Синьцзяну заготовила противозпи-

демические средства и поспешила на помощь в Кашгар. Она активно скоординировала и транспортировку свежих сельскохозяйствен-

ных и побочных продуктов тем же транспортом, которым в Кашгар были доставлены противозидемические средства. Тем самым, обратно в Шэньчжэнь были привезены более 100 тонн фруктов, что не только решило насущные потребности фермеров, выращивающих фрукты, но и обогатило обеденные столы жителей Шэньчжэня.

Командование провинции

Шэньчжэнь по оказанию помощи Синьцзяну активно продвигает бюджетные единицы провинции на всех уровнях для покупки Кашгарской сельскохозяйственной и побочной продукции. В то же время местное правительство провинции мобилизует предприятия для участия в сокращении бедности, помогает тысячам фермерам подписать контракт с компанией Ping An Group и включила Каш-

Новости Синьцзяна

гарские красные финики и другие сельскохозяйственные и побочные продукты в общую таблицу закупок. Также власти провинции Шэньчжэнь помогли компаниям закупить 1300 тонн слив и 11 тыс тонн дынь в уезде Файзабад на сумму 1,3 миллиарда сомов, что на 20% больше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

В конце июля открылся фестиваль фруктов в Синьцзяне, проведенный совместно с командованием провинции Шэньчжэнь по оказанию помощи Синьцзяну. В настоящее время данный фестиваль проводится в 20 основных региональных странах, 4200 магазинах и в Интернете в Китае, а объем продаж за пять дней превысил 300 миллионов сомов. Для освоения зарубежного рынка 300 тонн продукции из грецкого ореха будут отправлены поездами китайско-европейского экспресса в Турцию для дальнейшей их реализации.

По имеющимся сведениям, с 18 по 20 сентября в Шэньчжэне пройдет восьмая Китайская благотворительная ярмарка и вторая торговая ярмарка партнерской помощи. На этих выставках командование провинции Шэньчжэнь по оказанию помощи Синьцзяну представит Кашгарскую сельскохозяйственную и побочную продукцию более чем 9000 учреждениям, чтобы больше предприятий и потребителей могли купить ее.

(«CNS», Цзя Вэньсюань)

Уезд Учтурфан (Уши) известен как «родина грецкого ореха в Китае». История посадки грецких орехов насчитывает более 2000 лет. С давних времен жители имеют обыкновение сажать грецкие орехи перед своими домами и за дворами. До сих пор в уезде можно встретить ореховые деревья возрастом 200-300 лет. В последние годы благодаря активному развитию лесной и фруктовой промышленности в уезде Учтурфан (Уши) площадь ореховых плантаций достигла 314 тыс му, урожай составил 57 200 тонн, а прибыль от производства - около 860 миллионов юаней. Доход от грецких орехов и других фруктов составляет 46% от общего дохода фермеров.

Тохти Тилек когда-то был выходцем из малоимущей семьи 4-группы деревни Якотан в волости Аотэбэйси уезда Учтурфан (Уши). В этом году под руководством бригады технического обслуживания лесов и фруктов волости Аотэбэйси в ореховом саду его семьи площадью в 5 му был собран большой урожай. Когда наши корреспонденты пришли на встречу с ним, Тохти Тилек чистил грецкие орехи на деревенской фабрике по борьбе с бедностью, где он также сверхурочно зарабатывал 1500 юаней в месяц. Благодаря развитию производства грецких орехов и занятости на фабриках по борьбе с бедностью в сельских районах местный житель Абдунияз Нияз также успешно выбрался из бедности в 2018 году.

Поддержка нуждающихся - это фундаментальная политика, позволяющая бедным жителям не беспокоиться о еде и одежде. В последние годы в уезде Учтурфан (Уши) были созданы фабрики по борьбе с бедностью в районах производства грецких орехов, которыми управляют ведущие предприятия или кооперативы. Благодаря этому реализовано двойное увеличение доходов жителей.

Что касается промышленного развития, бригада технического обслуживания сельского лесного хозяйства и фруктов обеспечивает уход за деревьями - проводит обрезку, прививку, борьбу с вредителями, удобряет и проводит другие технические меры управления для бедных домохозяйств с целью повышения качества и урожайности грецких орехов. Сельские предприятия по борьбе с бедностью скупают у фермеров грецкие орехи по рыночной цене, что эффективно увеличивает доходы фермеров. А что касается содействия занятости, сельские фабрики по борьбе с бедностью в основном занимаются очисткой кожуры, чисткой орехов, сушкой,

сортировкой и другой первичной обработкой грецких орехов. Работа требует большого количества рабочей силы, поэтому к нему привлекаются бедные и малоимущие семьи, живущие поблизости, что обуславливает дальнейшее увеличение доходов за счет расширения производственной цепочки по производству грецких орехов.

«Моя ежемесячная зарплата стабильна на уровне около 1500 юаней, и я особенно благодарен нашей Коммунистической партии и правительству за то, что они помогли мне найти работу поблизости. Можно работать в своем поле, а также зарабатывать здесь деньги», - говорит Тохти Тилек.

«Мы специально установили звено первичной обработки возле домов простого народа. Так мы можем помочь людям сформировать представление о классификации и увеличить их доход. В прошлом многие приезжие торговцы покупали грецкие орехи по более низкому цену, поэтому люди имели высокий урожай, но маленький доход. Благодаря классификации и сортировке грецких орехов большинство продукции продается по высокой цене, что дает возможность людям увеличить доходы и оставаться в дан-

ной местности», - рассказывает секретарь партийного комитета волости Аотэбэйси уезда Учтурфан (Уши) Лю Вэйчжун.

По имеющимся сведениям, в уезде Учтурфан (Уши) было построено 98 сельских фабрик по борьбе с бедностью на базе ореховой промышленности, а также создано 28 бригад технического обслуживания лесов и фруктов. В общей сложности более 1156 излишков рабочей силы в сельской местности были задействованы для обеспечения занятости дома, а доход на душу населения увеличился на 1000 юаней в месяц.

В компании Aksu Jin Shao Fruit Industry Co., Ltd., в уезде Учтурфан (Уши) можно увидеть широкий ассортимент продуктов из грецких орехов. В производственном цехе возле 15 производственных линий рабочие интенсивно сортируют, очищают грецкие орехи. «Грецкие орехи - это сокровище. Мы можем из них делать масло; скорлупу грецких орехов можно превращать в активированный уголь, а сами орехи можно перерабатывать в продукты быстрого приготовления с различными вкусами: со вкусом абрикоса, меда, морских водорослей и морской соли», - рассказывает председатель компании

Ху Вэньлун. «Первоначально хотели также использовать кожуру незрелых грецких орехов для изготовления красок для волос. Однако из-за богатых грунтовых вод в уезде обработка кожуры незрелых орехов представляет собой легкий химический проект, который загрязняет грунтовые воды, поэтому компания решила отказаться от этой идеи. На следующем этапе компания продолжит концентрироваться на глубокой переработке очищенных грецких орехов, разрабатывать больше таких продуктов из них, как пептид грецкого ореха и свежие плоды ореха, и постоянно наращивать объем производства», - добавил он.

Компания Aksu Jinshao Fruit Industry Co., Ltd., - это проект по глубокой переработке грецких орехов, который координируется командованием городского округа Цюйчжоу в провинции Чжэцзянь по оказанию помощи Синьцзяну. Это также крупнейшее предприятие по глубокой переработке орехов в уезде Уши. Компания также построила две фабрики в деревнях Буган и Сар-Бел волости Ача-Так уезда Учтурфан (Уши). Каждый год компания скупает около 5000 тонн орехов у простого народа. Компания была полностью введена в эксплуатацию в ноябре прошлого года. К настоящему времени она достигла дохода от продаж в размере более 20 миллионов юаней, это помогло вывести 700 семей из бедности и увеличило их доход.

Корреспондентам нашего агентства удалось узнать, что в настоящее время в уезде Учтурфан (Уши) функционируют 7 предприятий по интенсивной переработке грецких орехов, полностью используя практически весь продукт от скорлупы до ядра. Построена полная производственная цепочка по производству грецких орехов.

Уезд Учтурфан (Уши) в бою против бедности находится в выигрышной позиции, а его ореховая промышленность добилась первоклассных достижений. Ежегодно для управления, сбора, переработки и продажи в ореховых садах прямо или косвенно заняты более 20 тыс человек. Благодаря мощной поддержке национального проекта улучшения и повышения качества лесов и фруктов производство и качество фруктов значительно увеличились, а средний годовой доход бедных и малоимущих семей увеличился на 4373 юаня.

(«CNS», Ли Телинь)

ГРЕЦКИЕ ОРЕХИ – ЭТО СОКРОВИЩЕ ДЛЯ ЖИТЕЛЕЙ УЕЗДА УЧТУРФАН

■ Эрнис Турсуновдун таберик сөздөрү ДҮЙНӨДӨ 10 КЛАССИКАЛЫК ТИЛ БАР

Эртең, 23-сентябрь кыргыз тил күнү. Тил жок, мамлекет жок. Тил жок, улут жок. Өз эне тилиң болгон үчүн толук кандуу улут, толук кандуу эгемен мамлекет катары башка өлкөлөр менен теңтайлаша аласың. Өз өмүрүңдө бир канча романдарды, драмаларды, ырларды жазган, дүйнөлүк классикалык чыгармаларды кыргыз тилине которгон Эрнис Турсуновду ушул күнү эстебей коюу мүмкүн эмес. Белгилүү инсан кыргыз тилине күйүп-бышып кетчү. Анын тил жөнүндө айткандарын берүүнү туура таптык.

Тилдин статистикалык маалыматын айтайын. Дүйнөдө адамдар сүйлөшө, катыша, байланыша ала турган 6 миң тил болгон. Анын алды 1,5 млрд чейин кытай, арты 10 миң гана адам сүйлөгөн тилдер бар. Алар: юкагирлер, ненечтер, алебуттар, эскимостор, нефтилер, нанайлар, коряктар, хантылар, мансулар. Алардын өздөрү жоюлганы аз келгенсип, тилдери жоюлган. Ал түгүл булардан чоңураак хакастар, якуттар, тувалар, буряттар жалаң орусча сүйлөшөт. Булар Сибирде жашаган миллиондун тегерегиндеги элдер. Топорков Данил Харитонович десе чыныгы байыркы орустун христиандык фамилиясы угулат. Федосеев Ярославль, Святослав славян тилинен кирген. Мына ушулар менен якуттар аталышып, Урастыров, Күннүк деген аттары жоюлуп, орустун аттарын алып калышкан. Укмуштай орус тилинде сүйлөшөт, өз эне тилин билбейт. Мына, тилдердин жоюлушу, улуттун жоюлушуна алып келген. Ак чардактардын бийин, балыктын сүзгөнүн бийлеген чукутор жалаң орусча сүйлөйт. Барабаны эскиче, оттун тегерегинде бийлейт, бирок орусча сүйлөйт. Ошондуктан тилди сактап калуу керек. Өсүмдүктөр, майда жаныбарлар жоюлуп кеткендей тил да жоголушу мүмкүн. Дүйнөдөгү 6 миң тилдин 2 миңи өзүнөн-өзү жоюлуп кеткен, 4 миңдин 2 миңи иштебейт. 2 миңдин ичинде 10 миң адамга жетпеген нанайлар, юкагирлер сыяктуу элдер бар. Юкагирлер юкагир тилинде сүйлөшүшү керек болчу, алар өз ара сүйлөшпөйт, ошон үчүн тили жоголуп кеткен. Дүйнөдө 100 млн киши сүйлөгөн 10 гана тил бар. Алар классикалык тилдер деп аталат. Ошол тилдерге адабияттар которулат. Мисалы, Алыкул Осмонов грузин тилин билбейт, грузин чыгармасын орус тили аркылуу кыргызчага которгон. Арабча куранды билбегендер орус тилинен бизге которушат. Арабча сүйлөгөндү алар канцелярдык тилде билиши мүмкүн. Азыркы арабдар өздөрү байыркы куран

тилиндеги сөзүн билишпейт. Алардын тили да абдан өзгөргөн. Дүйнөдөгү 10 тилдин башында биринчи болуп кытай тили турат. Кытай тилин 1,5 млрд кытайлар өзү сүйлөйт, жарым миллиарддын тегерегинде турган элдер: вьетнам, лаос, табулян, майнан ж.б. сүйлөйт. Баарын кошкондо 2 млрд эл кытай тилинде сүйлөйт. 1,5 млрд эл англис тилинде сүйлөйт. Андан кийин индия тили, 1 млрд ашык киши сүйлөйт. Кийинки испан тили, бул тилде бүт Латын Америкасы, Африканын жарымы сүйлөйт. Бешинчи француз тили, алтынчы немис тили, жетинчи италия тили, андан соң япон тили. Япон өзү 200-300 млн калк. Анын тегерегиндеги аралдарда жашаган калктын баары япончо сүйлөшөт. Тогузунчусу араб тили, айырмасы абдан чоң болсо да 23 мамлекет араб тилинде бири-бирин түшүнөт. Сирияда, Мароккодо, Аманийде бири-биринен тили айырмаланса да 500 млн калк арабча сүйлөйт. Онунчусу орус тили, 150 млн орус өзү сүйлөйт, дагы 150 млн эл орус тилин билет. Башка бардык чыгармалар ушул 10 классикалык тилдерге которулат. Калган тилдер күнүмдүк жашоодо сүйлөнгөн тилдер. Мисалы, Кавказда грузин, армян, азербайжан, лезгин, авар, тап, ногой, лак, кумук, ингуш, балкар, кабардин, татар, башкыр тилдери. Кыргыз тили мына ушулардын ичине кирет. Кыргыз тилинде сүйлөгөндөр өтө аз. Кыргызстанда 150 миң дунган, 200 миң уйгур, 700 миң өзбек, канча миңдеген орустар, татарлар бар. 3 млн кыргыз улутунун 1,5 млн аялдар, 1,5 млн эркектердин жарым миллиону кыргыз тилинде сүйлөбөйт. Ошону менен кыргыз тилинде кыйын болсо 2 млн кыргыз сүйлөйт. Кыргыз адабий тилин болсо 10 миңдеген кыргыз билээр. Ошону үчүн тилди сактоо биринчи маселе. Ачка бол, ток бол, суусун, Ала-Тоосун, абасын, элин сүйгөн сыяктуу тилин да сүй.

Сымбат МАКСУТОВА

ИНТЕРНЕТ АРКЫЛУУ КӨРСӨТҮЛҮҮЧҮ БАЙЛАНЫШ КЫЗМАТТАРЫН КӨРСӨТҮҮ КӨБӨЙДҮ

Бул тууралуу Улуттук статистикалык кызмат билдирди. Маалыматка караганда интернет аркылуу көрсөтүлүүчү байланыш кызматтарын көрсөтүү көлөмдөрүнүн туруктуу көбөйүшү байкалган. Мисалы, 2015-жылы байланыш кызматтарынын жалпы көлөмүндөгү

алардын үлүшү 10,5 пайызды түзгөн болсо, 2019-жылы ал 36,2 пайызга жеткен. Ошол эле учурда, Интернет тармактарынын абоненттеринин саны 5,8 миллионду түзгөнү белгилүү болду.

Жазгүл КЕНЖЕТАЕВА

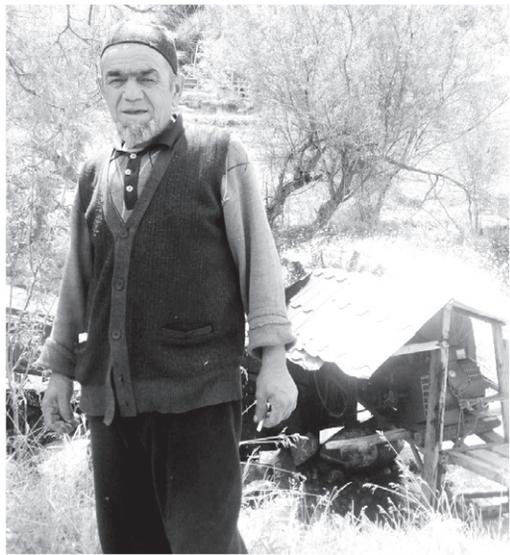
■ Адам жана жаратылыш

ЖАЙЛООГО ЖАРЫК БЕРГЕН ЖОЛДОШ

Мен Жолдоштун бала чагынан эле тоого жакын болуп чоңойгонун жакшы билчүмүн. Себеби, экөөбүз биринчи класстан тартып мектепте бирге окудук. Ал 14-15 жашынан тартып Ноокат районундагы айтылуу Карагой жайлоосуна жай башталаар замат аяш атасынын үйүнө саан уюн торпогу менен айдап барчу. Күзүндө кайрадан айдап келчү. Ошентип жүрүп ал тоого биротоло байланып калган эле. Бала чагында “ушул Карагой тоосунун бир жеринен участок алып, үй салсам” - деп кыялданчу. Бирок, чоңойгондо тоодон участок алуу кыйын экенин көргөндө айласы кетип, тоонун тээ түпкүрүндөгү Мазар жайлоосун көздөй бараткан өр тарткан жолдун он капталындагы дарыя агып өткөн жерге чейинки арча, бадалдуу эңкейиш жерге көзү түшөт. Анын себеби, бул жерден Карагой тоосунун кооздугу абдан жакшы көрүнөт экен. Бет маңдайында бийик аска, андан ылдыйыраак чытырман арча токою. Бул жерден кайсы тарапты карабагын тоонун кооздугу көздүн жоосун алат. Ал адегенде ушул жерге там салсамбы – деп ойлогон. Бирок, бул жерге уруксаты жок эмнеге үй салып алдың деп айтып чыккандар болоорун ойлогондо, бул жерге там эмес боз үй курайын деген чечимге келет.

“Москва бир күндө курулган эмес” дегендей Жолдош үчүн да боз үйдү курууга аз убакыт кеткен жок. Адегенде ал ишти таш терүүдөн баштады. Себеби, боз үй сала турган жерде таш көп экен. Таштардын арасында соймондоп, сойлоп жыландар жүрүптүр. Аларды кетириш үчүн ал жерге райондук санэпидемстанциядан дары алып келип себет. Ошентип, ал тандаган жерин иретке келтирүү үчүн көп убактысын, көп күчүн коротот. Андан кийинки жылы боз үй курууну баштайт. Адегенде арматура, темир, цемент сыяктуу курулуш материалдарын ташып келип, боз үйдүн каркасын орноткон соң, анын ичи-тышын цемент менен шыбап чыгат. Ошентип отуруп мурда адамдын буту тийбеген жерде кыргыздын апакай боз үйдү пайда болот. Боз үй курулуш бүткөндөн кийинки жылдан тартып, бала-чакасы менен жайлоого чыгууну башташат. Жолдоштун тоого боз үй куруп алганын уккан айылдаштары таң калышып, “конушун жайлуу болсун” - дешип, биринен сала бири келе башташат. Анын жайлоодогу жаңы конушун, курган боз үйүн көрүүгө, ушул жерге келип эс алып кетүүгө кызыккандардын саны бара-бара көбөйө берет. Анткени, ким келсе да Жолдоштун боз үйүнүн эшиги дайыма ачык болот.

Адамдардын бул жакка көп келе баштаганын көргөн Жолдош боз үйдүн жанына коноктор үчүн бир нече чатыр сымал чакан курулмаларды, ошондой эле бир нече сөрү тапчандарды да курайт. Мындан сырткары алты казан батарлык ашканасын салат. Продуктусун артына келген эс алуучулар өздөрү каалаган тамактарын жасашы үчүн шарт түзүп берет. Ал эми титан самоордогу суу керээли

кечке кайнап, чай ичем дегендерге кайнак суу дайыма даяр.

Эң кызыгы, Жолдош тоодон ылдый шаркырап агып жаткан дарыянын пайдасын көргүсү келет. Анткени, кечкисин боз үйдү, чатыр курулмаларын керосин чырактары менен жарыктандыруу үй-бүлөсү үчүн түйшүк экенин көргөндө бала чагынан бери ойлоп тапкычтык адаты козголуп, ушул агып жаткан суудан ток алып, алыскы жайлоодогу үйлөрүн да жарыктандырып алайын деген чечимге келет. Адегенде ал ноо, пара жасайт. Андан кийин райондун борборуна түшүп, автомобильдин динамик аттуу тетигин таап келди. Ноону шаркырап агып жаткан сууга орнотуп, андан шукшурулуп агып түшкөн суу ылдыйдагы парага күү менен келип тийгенде пара чимирилип айланып, андан пайда болгон электр кубаттуулугун өзүнө алган динамик ага туташтырылган проводдор аркылуу үйлөрдөгү лампочкаларды күйгүзүп, айланага жарык чачат. Ошентип боз үйдү, чатыр курулмаларын, сөрүлөрдү жарыктандыруу маселеси чечилет. Албетте анын жарыгы электрстанция аркылуу күйгөн лампочкалар берген жарыктай жап-жарык болбогону менен жетиштүү жарыкты камсыз кылып турган. Жолдоштун бекер эле агып жаткан суудан минтип үйлөрүнө жарык киргизип алганын көргөн кишилер анын тапкычтыгына дагы бир ирет тан беришкен эле. Арадан бир топ жыл өткөн соң, Жолдошко динамиктин ордуна генератор койсо, электр энергиясынын кубаттуулугу жогору болушу мүмкүн – деген жаңы ой келип, динамиктин ордуна генераторду орнотот. Чынында эле анын күткөнүндөй болуп, лампочкалар кадимки айылда күйгөн лампочкалардай жарык күйө баштайт. Лампочкаларды күйгүзүп, өчүрүүчү включателдерди, электр чайнегин

сайса сууну кайната ала турган, жада калса уюлдук телефондорго заряд бере ала турган розеткаларды орнотот.

Азыркы учурда Жолдоштун жайлоодогу конушу адамдардын аягы үзүлбөгөн эң ават жерге айланган. Себеби, табияттын кооздугуна адам да өз кошумчасын кошсо ал жер ого бетер көркөнөт тура. Анын сынарындай Жолдош да боз үйүнүн айланасына тиккен элүү түп ак кайыңдары жетилип, көйкөлүп өсүп турган учуру. Мындай жерге ким суктанбайт, кимдин келгиси келбейт. Бир жолу рейдерлик (тартып алуу) жол менен Жолдош өздөштүргөн бул жерди тартып алгысы келгендер да болуптур. Мындан жети-сегиз жыл мурун эки-үч жигит белгилүү бир аксакал киши менен келишип, сиз бул жерди мыйзамсыз ээлеп алган экенсиз, бул жерди биз алалы деген элек дешиптир. Мындай окуянын болорун алдын ала билген Жолдош бул жерди боз үй салганга чейин эле документтештирип койгон экен. Бул жердин документтери бар десе тигилер ишенишпейт. Аларга Жолдоштун наамына жазылган мөөр басылган документтерди көрсөткөндө гана ишенишип, рейдерлик кылабыз дегендер ойлору ордуна чыкпай кете беришкен экен.

Дегеле Карагой тоосу Кыргызстандагы кооз жерлердин бири. Ага улуттук парк статусу берилген. Мындан элүү жылдай мурда бул жакка адамдар сейрек келишчү. Каттаган машиналар да аз болчу. Азыркы учурда абал таптакыр башка. Карагойго барып, тоонун таза абасынан дем алып, чер жазып келүүнү каалагандардын саны жылдан-жылга көбөйүүдө. Жай келери менен бул жерге Оштон, Кызыл-Кыядан, Өзбекстандан, Ноокаттын өзүнөн, республикабыздын туш тарабынан эс алуучу туристтер агылып келүүдө. Ошондуктан жол боюнда эс алуучуларды кабыл алуучулардын саны да аябай көбөйгөн. Алардын бир топтору Жолдошко кайрылышып, үйлөрүнө ток киргизип берүүгө жардам берүүсүн суранышкан. Кошуна жайгашкандарга өзүнүн генераторунан провод тартып ток киргизип берди. Ал эми генераторлору барларга суудан ток тартып алганга жардамын аяган жок. Анткени, анын ойлоп тапкан иши адамдарга жардамы тийип жаткан болсо, ал ошого каниет кылат.

Абдимухтар АБИЛОВ

Демөөрчү издейбиз

Адамзатка келген апаат менен кошо жашоо-тиричиликке тиешелүү бардык тармактарда, анын ичинен билим берүү жаатында болуп көрбөгөндөй өзгөрүү жүрүп, бардык окуу жайларда салттуу окутуу үзгүлтүккө учурап, аралыктан билим берүү көйгөйүн кыргызстандыктар да баштан кечирип жаткан учуру. Биз бүгүн мектеп менен мугалимдин адам баласынын турмушунда ээлеген орду кандай таасирдүү экенин түшүнүп, окуучунун да, окутуучунун да милдетин өз мойнубузга алып отурабыз.

Бүгүн мен Сокулук районунун Селекция айылындагы өзүм иштеген "Орок" жалпы билим берүү мектеби жөнүндө сөз кылгым келди. Бул мектеп 1989-жылы курулган. 250 орундуу мектепте азыр 2260 бала окуйт. 30 жолу бүтүрүүчүлөрдү уядан учурган. Арасында В.Шевченко, Ю.Борисова сыяктуу ааламга атагы чыккан дүйнө чемпиондору, көрүнүктүү спорт чеберлери, коомдук жана мамлекеттик ишмерлер бар. Атактуу бүтүрүүчүлөрүбүз: "Марал FM" радиосунун алып баруучусу Анвар уулу Алишер, "Эл эмне дейт" телекөрсөтүүсүнүн актёру Чыңгыз Султанов, "Ак-Өргө City production" студиясынын директору жана салтанаттуу кечелердин уюштуруучусу, актёр Эмил Эсеналиев жана "Ак-Өргө City" тама-шоу программасынын катышуучусу Эрмек Таалайбеков, актёр Эсеналиев Улан, коомдук ишмер жана журналист Медальбек уулу Анвар, теле-музыкалык программаларынын алып баруучусу Даниярбек кызы Арууке жана башкалардын аттарын сыймыктануу менен атайбыз.

Биздин мектепте заманбап

ВАЛЕНТИНА ШЕВЧЕНКО ОКУГАН МЕКТЕП

инновациялык техникалар менен жабдылган 22 окуу классы бар, ар бир класска окуучулар үчүн телевизорлор, интерактивдүү доскалар коюлган. Атайын компьютердик класста 30 компьютер интернет менен камсыздалган. Өткөн жылдары компьютердик класстын сапаттуу жабдуулары Сокулук району боюнча 1-орунду ээлеген. Бул жабдуулар бүтүрүүчүлөр менен окуучулардын ата-энелеринин демөөрчүлүгү менен камсыз болгон. Мындай колдоолору үчүн бардык демөөрчүлөргө мектеп директору Айгүл Исакова башында турган жалпы мектеп жамааты терең ыраазычылык билдиребиз.

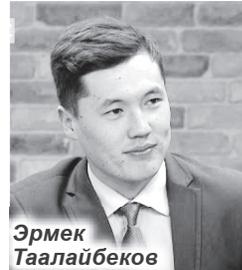
Биздин мектепте окуучуларга талыкпай билим берип 95 тажрыйбалуу мугалим эмгектенип келет. Алгач 1989-жылы ачылганда бул мектеп орус тилдүү болуп ачылган. Ал кезде окуучулардын саны 90дон 110го чейин гана болгон. "Ал жылдарда мектептин эшиктери жырткыч, жерге төшөл-

Чыңгыз Султанов

Эмил Эсеналиев

Эрмек Таалайбеков

гөн линолеумдары айрылган оор шартта эле, мугалимдер туруктуу жумушка токтобой, жыл сайын жаңы мугалимдердин курамын толуктоо менен убара болуп иш алып барчубуз..." - деп эскерет Айгүл Исакова.

"Кийин Селекция айылы кеңейип, айланасына жаңы конуштар түшүп, мектептин имараты капиталдык түзөтүүдөн өткөрүлүп, билим берүү сапаты жогорулап, окутуучулардын курамы туруктуу эмгектенген тажрыйбалуу мугалимдер менен толукталып, деңгээли жактан республикадагы алдыңкы мектептердин катарына

кошулгандыктан, окуучулардын саны бүгүнкү күндө 2260ка жетип отурат. Мындай ийгиликтин жаралышына мектептин директору Айгүл Исакованын салымы абдан чоң. Кээ бир мектеп директорлору мектептен үйүнө буюм-тайым уурдап ташыса, биздин директор үйүндөгү окуучулар менен окутуучуларга керектүү буюм-тайымдарын мектепке ташып жүрүп ушундай ийгилик жаратты..." - деп эскеришет ардагер мугалимдер.

Президент Сооронбай Жээнбековдун демилгеси менен учурда республика боюнча 15 мектеп коррупциялык жолдор менен уурдал-

ган акча каражатын кайтаруудан түшкөн эсеп фондунун эсебинен курулуп жатканы маалым. Мына ошол 15 мектептин бирөөсү – Сокулук районундагы Селекция айылындагы биздин "Орок" жалпы билим берүү мектебинин жанына эки кабаттуу, 500 орундуу заманбап мектеп курулуп бүтүп, ишке кирүү алдында турат. Бул албетте кубануу менен сөз кылууга арзыган жакшы иш. Бүгүнкү күнгө чейин биздин "Орок" жалпы билим берүү мектебинде окуу бөлмөлөрү жетишпегендиктен мугалимдер 4 нөөмөттө иштеп келишкен. Мектепте мугалимдер үчүн атайын бөлмөлөр болгон эмес. Кудай буйруп жаңы мектеп ачылса, окуучуларга сабак өтүү 2 нөөмөткө өтүп, балдардын билим алуусуна жакшы мүмкүнчүлүк түзүлөт.

Учурда мектеп ачылат деп айыл эли сүйүнүп, колунда бары колдоо көрсөтүп, колунда жогу жакшы сөзүн айтып алкап жаткан учуру. Азыр бүтүп жаткан жаңы мектепке ата-энелердин демөөрчүлүгү менен 100 жалюзи жана 27 телевизор алынды, бирок, дагы интерактивдүү доскалар, китеп коюучу шкаф, ж.б. керектелүүчү зарыл буюмдар жетишсиз болуп турат. Ошондуктан биздин мектеп 28-сентябрь күнү марафон өткөргөнү турат, кайдыгер карабаган кайрымдуу инсандарды, бардык бүтүрүүчүлөрүбүздү ага келип катышып, колдоо көрсөтүүгө чакырабыз. Балдарыбыздын жаркын келечегине, сапаттуу билим алуусуна колдоо көрсөтөм деген бардык жарандар үчүн мектептин эшиги ачык.

Биздин башкы тилегибиз – жаңы мектепке кирип, окуучулар менен мугалимдерге зарыл болгон бардык шарттарды түзүп, гимназия статусун алып, келечекте билимдүү жаштарды тарбиялап, ааламга атагы чыккан спорт чеберлерин, "олимпиада" жеңүүчүлөрүн, мамлекетке ак кызмат кылган коомдук жана мамлекеттик ишмерлерди чыгаруу болуп саналат.

Гүлнара АБЫКЕЕВА,
"Орок" жалпы билим берүү мектебинин мугалими

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛООДО МОСКВА ШААРЫНДА ШАЙЛОО УЧАСТОГУН ТҮЗҮҮ ЖӨНҮНДӨ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН

ТОКТОМУ

Кыргыз Республикасынын чегинен тышкары жерлерде жашаган Кыргыз Республикасынын жарандарынын шайлоо укуктарын жүзөгө ашырууну камсыз кылуу максатында, «Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 13-беренесине ылайык Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлигинин сунушунун негизинде Бишкек аймактык шайлоо комиссиясынын 2020-жылдын 18-сентябрында №20/1 чечими менен Москва шаарында Кыргыз Республикасынын Россия Федерациясындагы Элчилигинин аймагында үчүнчү шайлоо участкагу түзүлдү.

«Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 2, 13-беренелерине ылайык, «Шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7-беренесин жетекчиликке алуу менен Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоону уюштуруу үчүн Кыргыз Республикасынын Россия Федерациясындагы Элчилигинин аймагында Москва шаары, Большая Ордынка, 64 көчөсүндө №9015 шайлоо участкагу түзүлсүн.
2. Бишкек аймактык шайлоо комиссиясы Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги менен бирдикте 2020-жылдын 21-сентябрына чейин №9015 участкалык шайлоо комиссиясын түзсүн.
3. Бул токтом Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги жана Бишкек аймактык шайлоо комиссиясына жөнөтүлсүн.
4. Бул токтом "Эркин Тоо" газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.
5. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А. Эшимовго жүктөлсүн.

ТӨРАГА

Н. ШАЙЛДАБЕКОВА

Бишкек ш., 2020-жылдын 18-сентябры, №224

Убаданы унутпагыла!

ПАНДЕМИЯ КАЛКТЫ ТАРТИПКЕ, ТАЗАЛЫККА ҮЙРӨТӨ АЛГАН ЖОК!

2020-жылдын жаз айларын, аптаптуу жайын өлкө жарандары кыйын кезең дешип, карантин шартында жашап, андан соң оор жоготуулар менен өткөрдү. Анда баарыбыз эле карантин бүтсө, башкача жашайбыз, бири-бирибизге жаман сөз айтпай сыйлашабыз деп көп эле кобураштык. Бирок, өлкө карантин шартынан чыккандан кийинки абал өзүн башка жагынан көрсөттү.

"Чү" дегенде эле тазалык маселеси боюнча чоң маселе жаралды. Бул тууралуу Бишкек шаардык мэриясы айтып чыкты. Муниципалитеттин маалыматына караганда коронавирус илдети күчөп, күндүзгү, түнкү стационарлар ачылган маалда медициналык таштандылар көп чыккан. Аны утилизациялоонун өзүнүн эрежеси болгон. Бул калдыктарды ар ким эле тазалай албагандыктан Өзгөчө кырдаалдар министрлиги тарабынан атайын тендер менен тандалып алынган ишканалар тазалап турушкан. ӨКМ, Санэпидкөзөмөл департаменти жана Санитардык-экологиялык инспекция бул жаатта көзөмөлдү абдан жакшы жүргүзүп жатканы менен азыр шаар калкынын басымдуу бөлүгү илдетти таратуучу маскаларды каалаган жерине таштоону адатка айлантышкан. Өзгөчө абал режими алынгандан кийин таштанды ыргыткандар, отургучтарды талкалаган тартипсиздер көбөйгөнүн мэриянын адистеринин бири Гуля Алмамбетова тынчсыздануу менен айтып чыкты.

Жарандар тазалыкты сактабай койгондон сырткары тартип бузууларга да мурдагылай эле тартынбай барышууда. 18-19-сентябрь күндөрү жол кырсыгынын алдын алуу, коомдук коопсуздукту жана жол эрежесин камсыз кылуу максатында жүргүзүлгөн ыкчам алдын алуу иш-чарасынын жүрүшүндө Бишкек шаарынын аймагында 871 жол эрежесин бузуу катталган. Бул тууралуу Милициянын кайгуул кыз-

маты билдирди. Рейд учурунда мас абалында унаа башкаргандар эле 30дан ашкан. Шаар ичинде коопсуз шаар долбоорунун тынымсыз иштегенине карабай унаа айдоо эрежелерин бузуп, автокырсыктар көп катталып жатат. Кырсыктардын катталышы региондордо да көп.

Тилекке каршы, өткөн аптанын жекшембисинде Араван районунун Юсупов айыл өкмөтүнө караштуу Араван айылында «Мекеним Кыргызстан» партиясы үгүт жүргүзүп жатканда чатак чыгып, 12 киши ар кандай жаракат менен ооруканага түштү. Бирөөсүнүн абалы оор экенин Ош облустук ички иштер башкармалыгынын басма сөз катчысы Жеңишбек Аширбаев маалымдады. Бул тартип бузуу фактысын Өкмөт башчысы көзөмөлүнө алып, ишти териштирүүнү ички иштер министрине тапшырды. Араванда коомдук тартипти камсыз кылууда кетирилген кемчиликтери үчүн райондук ички иштер бөлүмүнүн башчысы Сактан Исмаилов иштен алынды. Жаңжалда жарандар беш автоунааны да талкалаганга чейин жетишкен.

Мындан сырткары, эл пандемия шартында өзгөчө абалда жашаган мезгилде бири-бирине берген убадасын унутуп, базарларда, көчөдө, коомдук жайларда бири-бири менен араздашуусун, талашып-тартышуусун токтотпой келет. Өкүнүчтүү!

Жазгүл КЕНЖЕТАЕВА

**ТАЛАС ОБЛУСУНУН ТАЛАС РАЙОНУНУН
КӨК-ОЙ АЙЫЛ ӨКМӨТҮНҮН БАШЧЫСЫН
ШАЙЛООНУ ДАЙЫНДОО ЖӨНҮНДӨ
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО
ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА
БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН**

ТОКТОМУ

Талас облусунун Талас райондук мамлекеттик администрациясынын башчысы – акиминин 2020-жылдын 9-сентябрындагы №142 буйругу менен Көк-Ой айыл өкмөтүнүн башчысы Кушубеков Анарбек Асанбекович өзү берген арызынын негизинде ээлеген кызматынан бошотулган.

«Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6, 7, 14, 18-беренелерине, «Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 49-беренесине, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2017-жылдын 6-январындагы №3 токтому менен бекитилген «Айыл өкмөтүнүн башчысын шайлоонун тартиби жөнүндө» Жобосуна ылайык, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Талас облусунун Талас районунун Көк-Ой айыл өкмөтүнүн башчысын шайлоо 2020-жылдын 7-октябрына дайындалсын жана саат 9.00дөн 12.00гө чейин өткөрүлсүн.

2. Талас аймактык шайлоо комиссиясы Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык шайлоолорду өткөрүүнү, ошондой эле мамлекеттик органдар жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары менен биргеликте санитардык-эпидемиологиялык эрежелерди сактоону уюштурууну жана камсыздасын:

- добуш берүүчү жайдын ичин залалсыздандыруу;
- шайлоо процессинин катышуучуларынын бири биринин ортосундагы 1,5-2-метрлик аралыкты сактоо үчүн ченемдерди белгилөө;
- жайдын кире беришине жана бюллетень берген жерлерге колду залалсыздандыруучу каражаты менен камсыз кылуу;
- шайлоо процессинин катышуучуларынын дене табын контактсыз термометр менен өлчөө;
- шайлоо процессинин катышуучуларына бет кап жана кол кап берүү;
- колдонулуучу материалдарды жана буюмдарды залалсыздандырып туруу.

3. Бул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.

4. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А.Бекматовго жүктөлсүн.

ТӨРАГА

Н.ШАЙЛДАБЕКОВА

Бишкек ш., 2020-жылдын 18-сентябры, №221

**НАРЫН ШААРДЫК КЕҢЕШИНДИН ДЕПУТАТЫНЫН
ЫЙГАРЫМ УКУКТАРЫН МӨӨНӨТҮНӨН МУРДА
ТОКТОТУУ ЖАНА БОШ КАЛГАН ДЕПУТАТТЫК
МАНДАТТЫ КИЙИНКИ ТАЛАПКЕРГЕ ӨТКӨРҮП БЕРҮҮ
ЖӨНҮНДӨГҮ НАРЫН ШААРДЫК АЙМАКТЫК ШАЙЛОО
КОМИССИЯСЫНЫН ЧЕЧИМДЕРИН БЕКИТҮҮ ТУУРАЛУУ**

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО
ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА
БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН**

ТОКТОМУ

«Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 20-беренесине, «Жергиликтүү кеңештердин депутаттарынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 3-беренесине жана «Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 52-беренесине ылайык Нарын шаардык аймактык шайлоо комиссиясы Нарын шаардык кеңешинин депутаттарынын ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотуу жана бош калган депутаттык мандатты шайланган депутатынан кийинки талапкерге өткөрүп берүү жөнүндө чечимдерди кабыл алышкан.

«Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6, 7, 18-беренелерине ылайык «Жергиликтүү кеңештердин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 52-беренесине жана «Жергиликтүү кеңештердин депутаттарынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 3-беренесине ылайык Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Нарын шаардык аймактык шайлоо комиссиясынын Нарын шаардык кеңешинин 1-тиркемеде көрсөтүлгөн депутаттарынын ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотуу жөнүндө чечими бекитилсин.

2. Нарын шаардык аймактык шайлоо комиссиясынын 2-тиркемеде көрсөтүлгөн бош калган депутаттык мандатты шайланган депутатынан кийинки талапкерге өткөрүп берүү жөнүндө чечими бекитилсин.

3. Нарын шаардык кеңешинин 1-тиркемеде көрсөтүлгөн депутатынын күбөлүгү ушул токтом жарыяланган күндөн тартып, жараксыз деп таанылсын.

4. Нарын шаардык аймактык шайлоо комиссиясы жергиликтүү кеңештердин шайланган депутаттарын каттасын жана аларга белгиленген үлгүдөгү күбөлүктөрдү жана төш белгилерди тапшырсын.

5. Бул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.

6. Бул токтомдун көчүрмөсү тиешелүү аймактык шайлоо комиссияларына жана жергиликтүү кеңештерге жөнөтүлсүн.

7. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А.Г.Бекматовго жүктөлсүн.

ТӨРАГА

Н.ШАЙЛДАБЕКОВА

Бишкек ш., 2020-жылдын 18-сентябры, №222

**2020-ЖЫЛДЫН 4-ОКтябрыНА ДАЙЫНДАЛГАН КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНДИН ДЕПУТАТТАРЫН ШАЙЛООДО
ЭЛ АРАЛЫК БАЙКООЧУЛАРДЫ АККРЕДИТАЦИЯЛОО ЖӨНҮНДӨ
КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ
ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН**

ТОКТОМУ

«Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 10-беренесин, «Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7-беренесинин 1-бөлүгүнүн 2 жана 21-пункттарын, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2016-жылдын 9-ноябрындагы №197 токтому менен бекитилген «Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдумдагы эл аралык (чет элдик) байкоочулардын иш тартиби, статусу жана ыйгарым укуктары жөнүндө» Жобонун 3.4 жана 3.5-пункттарын жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоодо байкоо жүргүзүү үчүн эл аралык байкоочулар катары тиркемеге ылайык аккредитациялансын (1-тиркеме).

2. Аккредитацияланган эл аралык байкоочуларга белгиленген үлгүдөгү күбөлүктөр берилсин.

3. Бул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.

4. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А.Ж.Эшимовго жүктөлсүн.

Төрага

Н.ШАЙЛДАБЕКОВА

Бишкек ш., 2020-жылдын 18-сентябры, №225

1-тиркеме

Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2020-жылдын 18-сентябрындагы №225 токтомуна

Аккредитацияланган эл аралык байкоочулардын тизмеси

№ к/м	күб.№	Эл аралык уюм тарабынан көрсөтүлгөн байкоочу	Ф. А. А.	Өлкө	Кызмат орду
1.	066.	Украинанын Борбордук шайлоо комиссиясы	Постивый Сергей Александрович	Украина	Украинанын БШК мүчөсү
2.	067.	Украинанын БШК	Шараг Екатерина Дмитриевна	Украина	Украинанын БШК Секретариатынын жетекчиси
3.	068.	Иран Ислам Республикасынын Кыргыз Республикасындагы Элчилиги	Харази Саид	Иран Ислам Республикасы	Иран Ислам Республикасынын Кыргыз Республикасындагы Атайын жана Ыйгарым укуктуу Элчиси
4.	069.	Иран Ислам Республикасынын Кыргыз Республикасындагы Элчилиги	Ростамиян Таги	Иран Ислам Республикасы	Иран Ислам Республикасынын Кыргыз Республикасындагы Элчилигинин Биринчи кеңешчиси
5.	070.	Конрад Аденауэр фондунун Борбордук Азия боюнча аймактык өкүлчүлүгү	Хайне Ронни Дирк	Германия Федеративдик Республикасы	Конрад Аденауэр фондунун Борбордук Азия боюнча аймактык ыйгарым укуктуу өкүлү
6.	071.	ЕККУнун Демократиялык институттар жана адам укуктары Бюросу (ДИАУБ)	Покраяц Саша	Сербия Республикасы	ЕККУ ДИУАБ узак мөөнөттүү байкоочулардын координатору
7.	072.	ЕККУнун Демократиялык институттар жана адам укуктары Бюросу (ДИАУБ)	Ханжин Андрей Сергеевич	Россия Федерациясы	ДИУАБ Миссиясынын улуттук азчылыктар маселелери боюнча эксперт
8.	073.	Кыргыз Республикасындагы Нидерланд Королдугунун Элчилиги	Карстенс Андрэ	Нидерланд Королдугу	Кыргыз Республикасындагы Нидерланд Королдугунун Элчиси
9.	074.	Эл аралык шайлоо системалары фондунун өкүлчүлүгү (IFES)	Левовски Рената Василевна	Молдова Республикасы	Эл аралык шайлоо системалары фондунун өкүлчүлүгүнүн директору (IFES)
10.	075.	Кыргыз Республикасындагы Корея эл аралык өнүктүрүү агенттигинин өкүлчүлүгү	Хонг Ын Хе	Корея Республикасы	Кыргыз Республикасындагы Корея эл аралык өнүктүрүү агенттигинин директорунун орун басары
11.	076.	Россия Федерациясынын Борбордук шайлоо комиссиясы	Сироткин Сергей Никанорович	Россия Федерациясы	Россия Федерациясынын Борбордук шайлоо комиссиясынын мүчөсү
12.	077.	Өзбекстан Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы	Абдусаломов Мирза –Улугбек Элчиевич	Өзбекстан Республикасы	Өзбекстан Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясынын төрагасы
13.	078.	Өзбекстан Республикасынын Борбордук шайлоо комиссиясы	Алимов Шерзод Батырович	Өзбекстан Республикасы	Өзбекстан Республикасынын БШКнын МКТ бөлүмүнүн башчысы
14.	079.	Израиль мамлекетинин Казакстан Республикасындагы жана Кыргыз Республикасындагы Элчилиги	Френкель Галина	Израиль	Израиль мамлекетинин Казакстан Республикасындагы жана Кыргыз Республикасындагы Элчилиги, Консул

БИШКЕК ШААРЫНЫН БИРИНЧИ МАЙ РАЙОНУНУН АЙМАГЫНДАГЫ №1231 ШАЙЛОО УЧАСТКАСЫНЫН ДАРЕГИН ӨЗГӨРТҮҮ ЖӨНҮНДӨ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН

ТОКТОМУ

Бишкек аймактык шайлоо комиссиясынын Биринчи май районунун аймагындагы №1231 шайлоо участкасынын дарегин өзгөртүү жөнүндө кайрылуусунун негизинде, ошондой эле «Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 13-беренесинин 4-бөлүгүнө, «Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7-беренесинин 1-бөлүгүнүн 2, 4-пункттарына ылайык, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Бишкек шаарынын Биринчи май районунун аймагындагы №1231 шайлоо участкасынын дарегин Профсоюз көчөсүндөгү «Жасмин» кафесинин

имаратынан Профсоюз көчөсү, 60та жайгашкан имаратына өзгөртүлсүн.

2. Бишкек аймактык шайлоо комиссиясы жергиликтүү өз алдынча башкаруу органы менен биргеликте шайлоочулардын арасында шайлоо участкасынын дарегин өзгөртүлгөндүгү тууралуу түшүндүрүү иштерин жүргүзсүн.

3. Бул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.

4. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А.Г. Бекматовго жүктөлсүн.

ТӨРАГА

Н. ШАЙЛДАБЕКОВА

Бишкек ш., 2020-жылдын 18-сентябры, №223

ОАО «НАСИП»

уведомляет акционеров о созыве годового общего собрания акционеров, которое состоится 13 октября 2020 года в 11.00 часов по адресу: Кыргызская Республика, г. Балыкчы, ул.Фрунзе, 263, кафе «Толкун». Форма проведения - очная.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Избрание членов счетной комиссии.
2. Утверждение отчета об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2019 год, утверждение годового баланса, счета прибылей и убытков за 2019 год.
3. Об утверждении Устава Общества в новой редакции.
4. Избрание членов Совета директоров Общества.
5. Избрание Ревизора Общества.
6. О даче согласия на реализацию объекта по адресу: г.Балыкчы, ул.Фрунзе №8.
7. О даче согласия на реализацию объекта по адресу: г.Балыкчы, ул.Фрунзе №19.
8. О даче согласия на реализацию объекта по адресу: г.Балыкчы, ул.Фрунзе 263.

Регистрация акционеров состоится с 10.00 часов 13 октября 2020 года по адресу: Кыргызская Республика, г.Балыкчы, ул.Фрунзе, 263.

Дата составления списка акционеров, имеющих право на участие в годовом собрании акционеров: 21 сентября 2020 года.

H-993

“ДОСТУК” мейманканасы ААК

акционерлердин кезектеги жылдык жалпы жыйынында кабыл алынган чечимдер жөнүндө маалымдайт

Өткөрүлгөн орду: Бишкек ш., Фрунзе к., 429 б.

Өткөн күнү: 2020-жылдын 18-сентябры.

Жыйындын түрү: жылдык жыйын.

Жыйынга катышуу: добуш берүүчү акциялардын 91,88%ы.

Күн тартибиндеги маселелер жана добуш берүүнүн жыйынтыгы

№	Күн тартибиндеги маселелер	Добуш берүүнүн жыйынтыгы				
		3	4	5	6	7
	Күн тартибиндеги маселелер	“Макул” %	“Каршы” %	“Калыс” %	Жараксыз бюл.	Токтом кылынды
1	Эсептөө комиссиясын шайлоо “Телесат” ЖАК өкүлү - Кованов А.В. - Аманалиева К.Д. - Айтбаева Б.М.	100,0 100,0 100,0	- - -	- - -	- - -	бекитилсин бекитилсин бекитилсин
2	“Достук” мейманканасы ААКнын 2019-жылдагы финансы-чарбалык ишмердигинин жыйынтыктары жөнүндө отчет	100,0	-	-	-	бекитилсин
3	“Достук” мейманканасы ААКнын 2018-жылдагы финансы-чарбалык ишмердигин текшерүүнүн жыйынтыгы боюнча Текшерүү комиссиясынын отчету	100,0	-	-	-	бекитилсин
4	ААКнын 2019-жылдагы финансылык отчеттуулугун көз карандысыз аудитордук текшерүүнүн жыйынтыгы боюнча отчет	100,0	-	-	-	бекитилсин
5	Жылдык балансты, 2019-жылдын кирешелери жана чыгашалары жөнүндө отчетту бекитүү	100,0	-	-	-	бекитилсин
6	“Достук” мейманканасы ААКнын 2019-жылдагы таза кирешесин бөлүштүрүү	100,0	-	-	-	бекитилсин
7	2019-жыл үчүн дивиденддердин өлчөмүн бекитүү	100,0	-	-	-	бекитилсин
8	“Достук” мейманканасы ААКнын 2020-жылга бюджетин бекитүү	100,0	-	-	-	бекитилсин
9	“Достук” мейманканасы ААКнын Директорлор кеңешинин 2020-жылга бюджетин бекитүү	100,0	-	-	-	бекитилсин
10	“Достук” мейманканасы ААКнын Текшерүү комиссиясынын 2020-жылга бюджетин бекитүү	100,0	-	-	-	бекитилсин
11	2020-жылга ААКнын финансылык отчеттуулугун текшерүү боюнча коомдун аудиторун бекитүү	100,0	-	-	-	бекитилсин

Башкы директор

Ж.АБДРАХМАНОВ

1 акцияга дивиденд 505 сомду түзөт. Дивиденддерди төлөө 2020-жылдын 21-сентябрында Бишкек ш., Фрунзе к., 429 б дарегин боюнча бухгалтериядан төлөнөт.

ОАО гостиница «ДОСТУК»

сообщает о решениях, принятых на очередном годовом общем собрании акционеров

Место проведения: г.Бишкек, ул.Фрунзе, 429 б

Дата проведения: 18 сентября 2020 года

Вид собрания: годовое собрание

Кворум собрания: 91,88% голосующих акций

Вопросы повестки дня и итоги голосования

№	Вопросы повестки дня	Итоги голосования				
		3	4	5	6	7
	Вопросы повестки дня	«За» %	«против» %	«воздержался» %	Не дейст. бюл.	Постановили
1	Выборы счетной комиссии Представитель ЗАО «Телесат» - Кованов А.В. - Аманалиева К.Д. - Айтбаева Б.М.	100,0 100,0 100,0	- - -	- - -	- - -	утвердить утвердить утвердить
2	Отчет «О результатах финансово-хозяйственной деятельности ОАО гостиница «Достук» за 2019 год»	100,0	-	-	-	утвердить
3	Отчет Ревизионной комиссии по итогам проверки финансово-хозяйственной деятельности ОАО за 2018 год	100,0	-	-	-	утвердить
4	Отчет по результатам независимой аудиторской проверки финансовой отчетности ОАО за 2019 год	100,0	-	-	-	утвердить
5	Утверждение годового баланса, отчета о прибылях и убытках за 2019 год	100,0	-	-	-	утвердить
6	Распределение чистой прибыли ОАО гостиница «Достук» за 2019 год	100,0	-	-	-	утвердить
7	Утверждение размера дивидендов за 2019 год	100,0	-	-	-	утвердить
8	Утверждение годового бюджета ОАО гостиница «Достук» на 2020 год	100,0	-	-	-	утвердить
9	Утверждение бюджета Совета директоров ОАО гостиница «Достук» на 2020 год	100,0	-	-	-	утвердить
10	Утверждение бюджета Ревизионной комиссии ОАО гостиница «Достук» на 2020 год	100,0	-	-	-	утвердить
11	Утверждение аудитора общества по проверке финансовой отчетности ОАО по итогам 2020 года	100,0	-	-	-	утвердить

Генеральный директор

Ж. АБДРАХМАНОВ

Дивиденд на 1 акцию составляет 505 сом. Выплата дивидендов будет производиться с 21 сентября 2020 года по адресу: г.Бишкек, ул.Фрунзе, 429 б, бухгалтерия.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ АГЕНТСТВО ОХРАНЫ
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ЛЕСНОГО
ХОЗЯЙСТВА ПРИ ПРАВИТЕЛЬСТВЕ
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОВТОРНО ОБЪЯВЛЯЕТ КОНКУРС
на предоставление юридическим лицам
права ведения охотхозяйственной
деятельности на определенных охотничьих
угодьях в Жалал-Абадской области:

№ п/п	Номера лотов	Номера участков охотничьих угодий и наименование региона их расположения	Площадь участков (в га)
1	1	№4, Токтогульский район	235 149,4
2	2	№5, Токтогульский район	220 136,0

В конкурсе могут принять участие юридические лица, имеющие соответствующие учредительные документы, которые подтверждают направление их деятельности в сфере охоты и охотничьего хозяйства, руководители которых имеют государственные охотничьи удостоверения категорий «А»; «Б».

Участники конкурса могут получить пакет форм конкурсной документации по адресу: г. Бишкек, ул. М. Горького, 142, 4-й этаж, 410 кабинет.

Номер телефона: (0312) 56-14-90; 46-68-27.

Стоимость пакета форм конкурсной документации составляет **3 000 сом**, и оплачивается на расчетный счет по следующим нижеуказанным реквизитам.

Получатель: Департамент сохранения биоразнообразия и особо охраняемых природных территорий
ИНН 02606200810057
БИК 440201

Банк получатель Центральное казначейство

р/счет 4402011000101474

Код 14221900

Назначение: за пакет форм конкурсной документации.

Заявка, конкурсная документация и дополнительные документы принимаются до 21 октября 2020 года 18.00 часов, по адресу: г. Бишкек, ул. М. Горького, 142, 4-й этаж, 410 кабинет.

Конкурс проводится в 19 ноября 2020 года, в 10.00 часов, по адресу: г. Бишкек, ул. М. Горького, 142, 4-й этаж (конференц-зал).

Напоминаем, что настоящее объявление также размещено на официальном сайте Государственного агентства охраны окружающей среды и лесного хозяйства при Правительстве Кыргызской Республики (<http://ecology.gov.kg/>) и Департамента сохранения биоразнообразия и особо охраняемых природных территорий (fauna.kg) со схематической картой, содержащей границы участков, а также в газете «Акыйкат» от 21.09.2020 г. №14.

C-029

ГОСУДАРСТВЕННОЕ АГЕНТСТВО ОХРАНЫ
ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА
ПРИ ПРАВИТЕЛЬСТВЕ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ОБЪЯВЛЯЕТ РЕЗУЛЬТАТЫ КОНКУРСА,
проведенного 7, 8, 9 сентября 2020 года, на предоставление
юридическим лицам права ведения охотхозяйственной деятельности
на определенных охотничьих угодьях в Ошской области:

Номера лотов	Номера участков охотничьих угодий и наименование региона их расположения	Наименование победителей	Итоговая сумма баллов
1	№5, Араванский и Ноокатский районы	Ошско-Баткенское ООиР	43,0
2	№7, Чон-Алайский район	ОсОО ОО "Жамаат Бек-Тосот"	47,5
3	№8, Чон-Алайский район	заявки не были поданы	
4	№6, Алайский и Кара-Суйский районы	Ошско-Баткенское ООиР	32,0
5	№9, Алайский район	заявки не были поданы	
6	№10, Алайский район	Ошско-Баткенское ООиР	36,0
7	№11, Алайский район	ОсОО "Токбай Ата-Мазары"	43,0
8	№1, Узгенский район	ОсОО "Карим-Ата"	53,0
9	№2, Кара-Кулжинский район	ОсОО "Юг-Эко-Хант"	118,5
10	№3, Кара-Кулжинский район	ОсОО "Юг-Эко-Хант"	113,5
11	№4, Кара-Кулжинский район	ОсОО "Юг-Эко-Хант"	115,0

Напоминаем, что настоящее объявление также размещено на официальном сайте Государственного агентства охраны окружающей среды и лесного хозяйства при Правительстве Кыргызской Республики (<http://ecology.gov.kg/>) и Департамента сохранения биоразнообразия и особо охраняемых природных территорий (fauna.kg), а также будет размещено в газете «Ош жанырыгы» от 26.09.2020 г. № 17.

C-029

«ДСМ Заводу» ААК

кезексиз чакырылган акционерлердин
жалпы чогулушун өткөрөт.

Өткөрүлүүчү жери: Кыргыз Республикасы,
Бишкек шаары, Шабдан Баатыр көчөсү, 1 а
Чогулуш өткөрүлө турган күнү - 2020-жылдын 14-октябры.
Өткөрүү убактысы - саат 10.00дө.
Каттоонун башталышы - саат 9.00.

КҮН ТАРТИБИ:

1. Эсептөө комиссиясынын курамын бекитүү.
2. Курулуш компаниясындагы "ДСМ Заводу" ААКнын үлүштүк катышуусу жөнүндө.

Акционердик чогулушка катышуучулар үчүн реестрди жабуу күнү - 2020-жылдын 22-сентябры.

Эскертүү: Акционерлерде паспорту ал эми акционерлердин өкүлдөрүндө ишеним кат жана паспорту болууга тийиш.

C-031

ОАО «Завод ДСМ»

сообщает о проведении внеочередного
собрания акционеров.

Место проведения собрания: Кыргызская
Республика, г. Бишкек, ул. Шабдан Баатыра, 1а
Дата проведения собрания - 14 октября 2020 г.
Время проведения - 10.00 часов.
Начало регистрации - 9.00 часов.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Утверждение состава счетной комиссии.
2. О долевом участии ОАО «Завод ДСМ» в строительной компании.

Дата закрытия реестра для участия в собрании акционеров - 22 сентября 2020г.

Примечание: Акционерам иметь при себе паспорт, а представителям акционеров доверенность и паспорт.

ИНФОРМАЦИЯ О СУЩЕСТВЕННОМ ФАКТЕ

ОАО «АРПА» им. Н.Урманбетова,

адрес: г. Бишкек, ул.Токтогула, 256

сообщает о покупке Председателем Правления
Урманбетовым Д.Н. 21.09.2020 года акций общества.

Доля в уставном капитале до получения составляла 0,42% уставного капитала, после получения составила 0,46% от уставного капитала.

C-030

“НУР Телеком” ЖЧКсы (“О!” СМ)

02.10.2020-жылдан баштап Ысык-Көл облусунда
“областтык ички иштер органдарынын
кызматкерлерине медициналык жардам көрсөтүү
үчүн түз байланышуу” “153” маалыматтык-сурап
билүү кызматы кыска номерине чакырууларга
чыгуунун баасы өзгөртүлгөндүгүн(көбөйгөндүгүн)
өз абоненттерине маалымдайт.

Кеңири маалыматтарды расмий www.o.kg сайтынан же О! Бекер сурап-билүү кызматынан 707, 789 телефондорунан О! Тармагынын тейлөө жана сатуу кеңеселеринен билүүгө болот.

№16-0062-КР, №16-0063-КР, МТБК караштуу
МБАнын лицензиялары.

C-032

ООО «НУР Телеком» (ТМ «О!»)

уведомляет своих абонентов о том,
что со 02.10.2020 г. будет изменена (увеличена)
стоимость исходящих вызовов на короткий
номер «153» информационно-справочной службы
«Горячая линия для оказания медицинской
помощи сотрудникам органов внутренних
дел области» в Иссык-Кульской области.

Подробная информация будет размещена на сайте www.o.kg, в бесплатной справочной службе О! по тел.: 707, 789 и в офисах продаж и обслуживания сети О!

Лиц. №16-0062-КР, №16-0063-КР ГАС при ГКИТус КР

ЖАРНАМА

Тел.: 62-19-06

РЕКЛАМА

Жеке ишкер Рахманов
Алишер Аширбекович
ОКПО 24839262 ИНН 20106198101442

өз ишкердүүлүгүн
токтоткондугун жарыялайт.

Дооматтар эки айдын
ичинде кабып алынат.
Дареги: Ош обл., Өзгөн району,
Төрт-Көл а/о Шоро-Башат айылы.

П/П-002

Ноокат райондук
Мамлекеттик каттоо
кызматы тарабынан берилген
Жаңы Ноокат айыл аймагына
караштуу “Нур Бөбөк”
“балдар бакчасынын “Б”
сериясындагы №027731
жер участкагун мөөнөтсүз
пайдалануу укугу жөнүндө
Мамлекеттик акт
жоголгондугуна байланыштуу
жараксыз деп табылсын.

П/П-560

ЖОГОЛДУ

УТЕРЯ

В связи с утерей
свидетельства о праве
собственности на долю
земельного участка
сельскохозяйственного
назначения серии ЧА №005473
выданный от (16.03.2011 года)
на имя Айтчиева Руслана
Жаныбековича считать
недействительным.

Н-989

В связи с утерей
свидетельства о праве
частной собственности на
земельный участок (доли)
№025516 на имя Арбуду
Юбура Керимовича считать
недействительным.

Н-990

В связи с утерей
свидетельства о праве
частной собственности на
земельный участок (доли)
№054315 на имя Арбуду
Софьян Рахимовны считать
недействительным.

Н-990

Жеке ишкер Алжанбаев
Озорбек Сатыбековичке
таандык ИСН 21605196900772
МСКнын Жумгал району
боюнча башкармалыгы
тарабынан (24.05.2013-жылы)
берилген идентификациялык
салык карточкасы
жана Жумгал райондук
мамлекеттик статистикалык
бөлүмү тарабынан
(24.05.2013-жылы) берилген
жеке ишкерлик күбөлүгү
жоголгондугуна байланыштуу
жараксыз деп табылсын.

П/П-130

Өзгөн районунун
Жалпак-Таш а/о Учкпачал
айылынын тургуну
Айдаралиева Бубуканга
таандык жер үлүшүнүн
күбөлүгү №21367
(23.09.1994-ж.) жоголгондугуна
байланыштуу жараксыз
деп табылсын.

П/П-363

В связи с утерей
гос. акта №661275 на имя
Абдыразакова Таланта
Мусабековича считать
недействительным.

Н-991

УРМАТТУУ АКЦИОНЕРЛЕР!

**«Машина сыноочу станциясы»
ААКнын Директорлор кеңеши**

Сиздерди 2020-жылдын 15-октябрында саат 10.00дө Кант шаары, Совет көчөсү, 3 дарегинде боло турган «МСС» ААКнын акционерлеринин жылдык жалпы чогулушу чакырылгандыгы жөнүндө маалымдайт.

КҮН ТАРТИБИ:

1. Эсептөө комиссиясынын курамын шайлоо.
2. 2019-жылдагы коомдун жылдык отчетун бекитүү.
3. 2019-жылдагы коомдун кирешелеринин жана чыгашаларынын эсебин жана балансты бекитүү.
4. Коомдун Директорлор кеңешинин мүчөлөрүн шайлоо туурасында.
5. Текшерүүчүнү шайлоо туурасында.
6. 2020-жылга карата Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнө компенсацияларды жана сыйакыларды чыгымдоонун сметасын бекитүү туурасында.
7. 2020-жылга карата текшерүүчүгө компенсацияларды жана сыйакыларды чыгымдоонун сметасын бекитүү туурасында.
8. 2020-жылга карата коомдун бюджетин бекитүү жөнүндө.
9. Аудиторду шайлоо.

Акционерлерди каттоо 2020-жылдын 15-октябрында саат 08.50дөн баштап саат 09.50гө чейин жүргүзүлөт.

Чогулушка катышууга укугу бар акционерлердин тизмесин түзүү күнү - 2020-жылдын 25-сентябры.

Акционерлердин чогулушун сунушталып даярдалган чогулуштун материалдары менен акционерлер «МСС» ААКдан дареге: Кант шаары, Совет көчөсү, 3 дарегинен (03132) 5-31-17 телефондоруна таанышууга болот.

Эгерде сиздин чогулушка катышууга мүмкүнчүлүгүңүз болбой калса анда сиз КРнын мыйзам талаптарына ылайык өз добушуңузду өз өкүлүңүзгө ишеним кат аркылуу бере аласыз.

Эскертүү: Акционерлердин паспорту ал эми акционерлердин өкүлдөрүндө паспорту жана ишеним каты болууга тийиш.

Беткапсыз киргизилбейт!

Н-979

УВАЖАЕМЫЕ АКЦИОНЕРЫ!

**Совет директоров ОАО
«Машиноиспытательная станция»**

уведомляет вас о созыве Годового общего собрания акционеров ОАО «МИС», которое состоится в 10.00 часов 15 октября 2020 года по адресу: г.Кант, ул.Советская, 3, тел.: (03132) 5-31-17.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Избрание счетной комиссии.
2. Утверждение годового отчета Общества за 2019 год.
3. Утверждение баланса и счета прибылей и убытков Общества за 2019 год.
4. Об избрании членов Совета директоров Общества.
5. Об избрании Ревизора.
6. Об утверждении сметы расходов вознаграждений и компенсаций членам Совета директоров на 2020 год.
7. Об утверждении сметы расходов вознаграждений и компенсаций Ревизору на 2020 год.
8. О бюджете Общества на 2020 год.
9. Выборы Аудитора.

Регистрация акционеров производится с 08.50 ч. до 09.50 ч. 15 октября 2020 года.

Дата составления списка акционеров, имеющих право не участие в собрании - 25 сентября 2020 года.

С материалами, подлежащими представлению акционерам при подготовке к проведению собрания, можно ознакомиться в ОАО «МИС» по адресу: г.Кант, ул.Советская, 3, тел.: (03132) 5-31-17.

В случае невозможности Вашего участия в работе собрания Вы можете передать право голоса своему уполномоченному представителю по доверенности, оформленной и соответствии с требованиями законодательства КР.

Примечание: акционерам необходимо иметь при себе паспорт, о представителям акционеров паспорт и доверенность.

Вход строго в Масках!

**Кыргыз Республикасынын
Улуттук банкы**

төмөнкү багыт боюнча ачык сынак жарыялайт:

- Окуу-ден соолукту чыңдоо борборунун («Толкун» пансионаты) адиси бош турган кызмат ордуна талапкерлерди тандоо үчүн - 1 бирдик.

Документтер 2020-жылдын 6-октябрынын саат 17.00гө чейин кабыл алынат.

Сынакка катышуу үчүн талапкерлерге карата талаптар, алардын функционалдык милдеттери жана тиешелүү документтердин тизмеси Улуттук банктын www.nbkr.kg дареге боюнча сайтында («Ишке кабыл алуу»/ «Бош турган кызмат орундары») жайгаштырылган.

Бардык суроолор боюнча төмөнкү дарек боюнча кайрылууга болот:

- Бишкек шаары, Чүй проспекти, 168 дареге боюнча жайгашкан Улуттук банктын Персонал менен иш алып баруу бөлүмүнүн №117/1 бөлмөсүнө же (0312) 61-10-21, (0312) 66-90-18 телефондору аркылуу;

- Ысык-Көл обл., Бостери а., «Толкун» пансионаты, А.Султаналиев көч., н/ж жана (03943) 7-23-64; (0312) 29-42-06; (0555) 32-70-10 телефондору аркылуу.

**Специальный администратор
ОАО «СУЛЮКТАКОМУР»-БАНКРОТ**

ОБЪЯВЛЯЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО ОТКРЫТОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО КОНКУРСА

по продаже 100% доли Специального администратора в уставном капитале ОсОО «Горнодобывающее Предприятие Сулюктакомур» с уменьшением стоимости на 50% со стартовой ценой 33 375 000 (тридцать три миллиона триста семьдесят пять тысяч) сомов.

Конкурс состоится 30 октября 2020 года в 16.00 часов по адресу: Баткенская область, г. Сулюкта, ул. Жороева, 15, административно-бытовой корпус ОАО «Сулюктакомур». Заявки на участие в конкурсе принимаются ежедневно с 10.00 по 15.00 часов по адресу: г. Сулюкта, ул. Жороева, 15. Желаящим принять участие в инвестиционном конкурсе, необходимо заранее получить конкурсный пакет, предоставить не позднее 15.00 часов 28 октября 2020 года документы для участия на первом этапе инвестиционного конкурса. Стоимость конкурсного пакета составляет 5000 сомов. К участию на второй этап инвестиционного конкурса допускаются лица, получившие допуск конкурсной комиссии и внесшие в кассу или на банковские реквизиты специального администратора ОАО «Сулюктакомур» гарантийный взнос в размере 5% от стартовой стоимости активов.

За дополнительной информацией обращаться по тел.: (0773) 079-867, (0550) 559-029.

Н-984

Кашка-Суу айылынын тургуну Юсупова Алимкандын наамына берилген сериясы Ч№702455 сандуу мамлекеттик актысы жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

Н-981

В связи с утерей гос. акта Ч№087777 (от 18.01.2007 г.) на имя Сагыналиева Зубайдулло Ашурбековича считать недействительным.

Н-988

Транспорт жана жол министрлигинин эмгек жамааты Кыргыз Республикасынын Транспорт жана жолдор министри Жанат Бейшеневдун чоң атасы

Омутаи ЭГИМБАЕВ

102 жаш курагында дүйнөдөн кайткандыгына байланыштуу көңүл айтат. Орду толгус оор жоготууну тең бөлүшөбүз. Жаткан жери жайлуу, топурагы торко болсун!

С-028

“Электр станциялар” ААКнын эмгек жамааты “Түндүкэлектр” ААКнын баштагы башкы директору Искендер Кадыркуловго апасы

Кенжегүл АКМАТОВАНЫН

дүйнөдөн кайткандыгына байланыштуу терең кайгыруу менен көңүл айтат. Орду толгус жоготуунун азасын тең бөлүшөт.

С-839

ПССИ СОКУЛУКСКОГО РАЙОНА ЧУЙСКОЙ ОБЛАСТИ

объявляет повторные публичные торги на заложенное недвижимое имущество

- ферма с жилым домом, общей площадью 72,9 кв.м., полезной жилой площадью 45,9 кв.м., расположенный на земельном участке мерою 2,65 га, по адресу: Чуйская область, Сокулукский район, с.Сокулук, ул.Разное, б/н (ранее ул.Ферма №1), идентификационный код единицы недвижимого имущества 7-08-12-0018-0010, принадлежащее на праве собственности Чыныбаеву Азамату Медербековичу.

Торги состоятся 29 октября 2020 года в 10.00 часов в Подразделении службы судебных исполнителей Сокулукского района Чуйской области, по адресу: Чуйская область, Сокулукский район, с.Сокулук, ул.Фрунзе, 123/7.

Стартовая цена 2 210 000 (два миллиона двести десять тысяч) сомов.

Для участия в торгах необходимо внести 5% гарантийного взноса в Сокулукский филиал ОАО «РСК Банк», депозитный счет 4403052100000122; БИК 440305; код платежа 14511900, ИНН 00405199510158; получатель Подразделение службы судебных исполнителей Сокулукского района.

Прием заявок на участие в аукционе заканчивается за один день до начала аукциона.

Участник, выигравший публичные торги должен в течение семи дней внести на депозитный счет ПССИ Сокулукского района, покупную цену за вычетом суммы гарантийного взноса.

Обращаться в ПССИ Сокулукского района по адресу: Сокулукский район, с.Сокулук, ул.Фрунзе, 123/7, тел.: (0508) 319-320.

С-368

Калдашов Таалайбек Усенбаевичке тиешелүү жер үлүшүнө жеке менчик укугу жөнүндөгү күбөлүгү №0105 жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

Н-982

В связи с утерей гос. акта №670596 на имя Ашимова Жыргалбека Тургунбаевича считать недействительным.

Н-987

ЖОГОЛДУ

УТЕРЯ

В связи с утерей свидетельства о праве собственности на земельную долю ЧА №027 (от 25.12.1998 г.) на имя Долгополого Владимира Сергеевича считать недействительным.

Н-980

Өзгөн районунун Куршаб айылынын тургуну Осмоналиев Сейтбекке таандык жер үлүшүнүн күбөлүгү №17985 (21.01.1999-ж. берилген) каттоо №27779 жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

П/П-435

Өзгөн районунун Мырза-Аке айылынын тургунун Абдыразакова Гульканбу Шакировнага райстаттан жеке ишкерлик боюнча берилген күбөлүктүн ОКПО 27870580 ИНН 12809196200490 жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

П/П-137

В связи с утерей удостоверения на право пользования земельным участком серия В№036715 (от 19.02.2008 года) на имя ОсОО «Мастер класс» считать недействительным.

Н-986

Башкы редактор

КЕРИМБАЕВ
Дыйканбек
Качкынбаевич

**Кабылдама
62-38-75**

Башкы редактордун 1-орун басары
ЧЕРБЕКОВ Алмаз – 62-38-77

Башкы редактордун орун басары
ТЕМИРОВ Таалайбек – 62-38-78

Коммерциялык директор
САТЫКУЛОВ Орункул – 62-19-06 факс

Жооптуу катчы
ЖУНУСОВ Асан – 62-38-71
Жооптуу катчынын орун басары
АЛТЫМЫШЕВ Атай – 62-38-71

Бөлүмдөр:

Саясат жана экономика бөлүмү – 66-22-27
Маданият, илим, спорт жана туризм бөлүмү – 62-38-78
Сот-укук бөлүмү – 62-18-64

Веб-сайт – 62-38-74
Коммерциялык бөлүм – 62-18-66

"Нормативдик актылар" журналы – 62-18-64
Башкы эсепчи – 62-38-73

Компьютердик борбор – 62-38-74

Жарнамалар кыргыз, орус, англис тилдеринде берилет.

Р – рекламалык материалдар

Жарнамалардын мазмунуна редакция жооп бербейт.

Мыйзамдар бир эле мезгилде кыргыз жана орус тилдеринде "Эркин Тоо" гезитинде жарыяланып, ал расмий жарыялоо болуп эсептелет. Автордун көз карашы редакциянын позициясын билдирбейт.

Биздин дарегибиз:

Бишкек шаары, 720040, Абдумомунов көчөсү, 193.

erkintoo777@mail.ru
erkintoonews@gmail.com

Юстиция министрлигинен өткөн катталуу күбөлүгүнүн №592

Жумасына эки ирет: шейшемби, жума күндөрү чыгат.

Индекси: 68451

"Учкун" АКсынын басмаканасында басылды. Бишкек ш., С.Ибраимов көчөсү, 24
Буйрутма №1111 Нускасы 4558
Басууга 21.09.2020-ж. саат 21.00дө берилди
Сатык келишим баада

Илим адамы

Камбаралиева Уулкан Жолдошбековна, филология илимдеринин доктору, профессор. Борбордук Азиядагы Америка университетинин жалпы билим берүү дисциплиналары бөлүмүнүн профессору. Талбай кызмат кылып, билим берүү тармагына опол тоодой эмгегин арноо менен аталган тармакта 36 жылдан бери иштеп келет. Жакында ага жолугуп, аткарып жаткан ишиндеги жетишкендиктери тууралуу ой бөлүштүк.

- Эмгек жолуңуз тууралуу айтып берсеңиз, канча убактан бери билим берүү тармагында эмгектенип келе жатасыз?

- Жакшы билесиз, Совет доорунда жашаган ар бир адамдыкы сыяктуу эле ал жол жазылган сценарийдей алдын ала белгилүү болчу десем жаңылыштык болбос. Демек, ошол мезгилдин сценарийи боюнча менин да алдыга койгон планым – жогорку окуу жайын бүтүрүү, анан кесибим боюнча иштөө эле. Мен орто мектепти аяктагандан кийин кичинемден кыялданган орус тили жана адабияты мугалими кесибине ээ болуу үчүн Калинин мамлекеттик университетинин (азыркы – Тверь мамлекеттик университети) орус филологиясы факультетине тапшыргам. Аталган университетти ийгиликтүү бүтүрүп, орус тилинин теориясы боюнча аспирантурага жолдомо алган элем, бирок, ата-энемдин сунушу боюнча кайра кайтып келип, 21 жашымда ал кездеги Фрунзе педагогикалык орус тили жана адабияты институтунда мугалим болуп иштей баштагам. Ошол жерден алгачкы макалаларымды жазып, илимге аралаша баштадым. КМУда аспирантурада окудум, кийин институт жаңы макамга өтүп, Бишкек гуманитардык университети болуп калган учурда өз адистигим боюнча орус тили кафедрасында иштей баштадым, кандидаттык ишимди жактадым. Андан кийин Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде иштеп, үч жылдан кийин Америка университетине которулдум. Ал жерден докторлук ишимди жактап, анан профессорлук наамга талаптарды аткардым. Азыр ошол жерде иштеп жатам, билим берүү тармагында иштегениме 36 жыл болду.

- Орус тили боюнча адис болсоңуз, сизди кыргыз тили боюнча да адис деп таанышат. Кыргыз тилине кантип келдиниз?

- Жогорку окуу жайынын студенттерине кесиптик сабак бере баштаганым асылзат адам, филология илимдеринин доктору, профессор, маркум Сүйүмкан Өмүралиева эже себепкер болгон. Ал эженин мага ишеними болбосо мен кыргыз тилине, балким, эч качан жакындамак да эмесмин. Эже БГУда кафедраны жетектеп турганда «Тил илими» сабагынан лекцияларды окууга Улуттук илимдер академиясынан толтура китептердин автору, кыргыз лингвистикасынын «дөө-шааларынын» бири – Кыргыз Республикасынын илимине эмгек сиңирген ишмер, УИАнын мүчө-корреспонденти, филология илимдеринин доктору, профессор Токтосун Керимбаевич Ахматовду чакырыптыр. Ал эми лекциялардын практикалык сабактарын эже мага сунуштап, кыргыз тили кафедрасынан саат алып, параллелдүү орус филологиясы факультетинде өзүмдүн сабактарымды улант берүүнү айтканда, шок болгонум эсимде. Эженин жүйөлүү сөздөрүнө муюп, өзүмө ишенип, иштей баштагам, Токтосун агай менен да ошол жерден таанышкым. Ал агай чыныгы окумуштуу гана болбостон, чыныгы адам да эле, мен агайдан көп нерселерди үйрөндүм. Суфизмде: «Кокустуктун баары кокусунан эмес» - деп айтышат го, бул окуялар чын эле кокустук болбосо керек. Агай илимий жетекчим болуп, салыштырма типология боюнча «Системно-семантические связи в лексике (на материале кыргызского и русского языков)» деген темадагы ишимди 1999-жылы жактадым, докторлук ишимди да агайдын сунушу менен баштагам. Мына, ошентип менин кыргыз тилине карай «тушоом» Сүйүмкан эже себепкер болуп кесилген десем болот. Ошондон бери кыргыз, орус тилдерин илимий изилдөөлөрүмдүн объектилери катары алып келе жатам, кийинки «Темпоральная категоризация в концептуальной картине мира (на материале русского и кыргызского языков)» деп аталган докторлук ишим да эки тилди салыштырып изилдөөгө багытталган.

- Мурдатан бери эле - «кыргыз тили – жарды тил, илимдин тили эмес» - деген сыяктуу сөздөр айтылып келет. Сиз дагы диссертацияларыңызды орусча жазыптырсыз. Чындыгында эле кыргыз тили – илимдин тили эмеспи? Сиз илимий иштериңизди кыргызча жазсаңыз болот беле?

- Тилге тиешелүү маселелер тууралуу макалаларымда өз пикиримди билдиргем, кыскача эле айтып кетейин. Кыргыз тили эч качан жарды тил болгон эмес, тескерисинче, ал бай, сүрөттөмө тилдердин катарына кирет. Ар бир тилдин өнүгүү этаптарында ар кандай

Уулкан КАМБАРАЛИЕВА: «ИШКЕ ЧЫН ЫКЛАСЫҢ МЕНЕН КИРИШСЕҢ ГАНА ИЙГИЛИК ӨЗҮ КЕЛЕТ»

тарыхый факторлор болот эмеспи, ошондой эле кыргыз эли өз жашоосунда көптөгөн жагдайлардын айынан жазуусунан айрылып калган, бирок улуттук идентикалуулугун жоготуп, тарыхтын урандыларында калган жок. Биздин элибиздин улуулугу мына ушунда. Жазуусу жоголгондон кийин Улуу Кыргыз өз тарыхын, маданиятын оозеки сактап, чыпчыргасын коротпой, океан сымал абалында кийинки муунга өткөрүп бергени – бул уникалдуу, эч бир элдин тарыхында болбогон көрүнүш. Кийин Совет бийлиги орногондон кийин кыргыз тилин өнүктүрүп, диглоссиянын – коомдогу орус, кыргыз тилдеринин биринин басымдуулук кылышына, «кадырлуураак» болушуна жол бербей коюу – биздин өз колубузда эле, бирок андай болгон жок. Буга себептер көп, бирок негизгилери, менин оюмча, - бул кыргыздардын аң-сезиминде орноп калган өксүктүк комплекси (комплекс неполноценности), орусчадан акын, окумуштуу С.Жигитов которгон) жана анын натыйжасы – өзүн-өзү жерүүчүлүк. Бул маселелерде орус тили менен орус калкынын эч күнөөсү жок, күнөө - Москва бийлигине көшкөрлөнгөн өзүбүздө гана, мурдагы СССР курамындагы башка мамлекеттерди карап көрсөк, буга ынанабыз.

Кыргыз тили илим тили боло алганын жашоо өзү көрсөтүп жатат, бирок аны андан ары да функциялык жактан өнүктүрүү, колдонуу керек, б.а. республиканын алкагында илим, билим чөйрөлөрүн толук «тейлей» алган абалга жеткирүү зарыл. Көпчүлүк эл бул багыттагы проблемалар терминдерди кыргызчага которуу менен чечилип калчудай көрөт. А чындыгында эл аралык терминдердин баарын кыргызчага которуу – бул ишке ашпас нерсе, анткени термин өзү бир көрүнүштүн жалгыз аталыш-номинациясы, ал көрүнүш кыргыз тилине өз аталышы менен орус, ж.б. тилдер аркылуу кабыл алынып жатат. Муну менен бирге которулган сөз ал терминдин бардык функциялык-мазмундук боекчолорун чагылдырбай калышы мүмкүн. Мына, орус тилинде илимпоздордун айтымында - 60-70% дан ашуун сөздөр башка тилдерден алынган, терминдер да которулган эмес. Ошондуктан, кыргыз тили да грек-латын тилдеринен кирген сөздөрдү которбостон, сөз жасоо каражаттарын туура колдонуу менен байы бергени туура болот. Эгер так эквивалент табылса, айрым орус сөздөрүн которууга эмнеге болбосун, кооз, уккулуктуу сөздөр тилибизди байытмак. Мисалы, мугалимдер колдонуп жаткан бир эле «дил баян» деген сөздү алсак, - орусча «сочинение» сөзүнүн эң сонун эквиваленти. (Тилекке каршы, анын авторун билбейт экенмин, чоң ыраазычылык билдирет элем). Бирок 90-жылдардагы өлкөбүздө бардык терминди кыргыз тилине которуу иши 18-кылымдагы россиялык улутчул-патриоттордун «тажрыйбасын» кайталап кала жаздаганын унутпасаң. Азыр ал окуя тууралуу

анекдот катары эле эстейбиз. Ал эми мамлекетте тил колдонулушу үчүн ал тилде жөн эле сүйлөй баштоо абзел, илимде, ж.б. тармактарда пайдалануу зарыл. Албетте, муну аткарууга саясий эрк, чечкиндүүлүк керек. Еврейлердин тили – иврит тилинин тагдырын бир окумуштуу-тилчи Элизээр бен Йегуда жана бир университеттин жамааты чечкен сыяктуу эле эне тилин сактоого ар бир адам салым кошо алат.

Кандидаттык, докторлук диссертацияларымды башында мекенчилдик ойлор менен кыргызча жазууну ойлогом, бирок ошол учурда орус, англис, ж.б. тилдеринен кыргызчага которуп, илимий ишин жактап, даража алуу «модага» айланган эле. Анын үстүнө орус тилинде жазылган иштердеги «уурулуктуу» текшерүү үчүн антиплагиат системасы ишке киргизиле баштаган, бирок ошол кезде кыргыз тилиндеги иштер дээрлик текшерилчү эмес. Мен диссертацияларымды ошондой иштерге окшоштургум келген жок, ошондуктан орусча жазууну туура көрдүм.

- Демек, сиз эки тилди бирдей колдонуп келе жатасыз. Сизге бул эки атка бирдей отургандай эмеспи?

- Эгер адамдын эки аты бар болсо, алыскы жолго аттанганда улам бирин алмаштырып минсе, анда жол арбыбайбы? Бирок, тилекке каршы, азыркы коомдо ошол сиз айткандай, эки атка бирдей отуруп, бир жерден жылбай калган адамдар көп го. Карасаңыз, же орусча билбейт, же кыргызча эки ооз сөздү кошуп сүйлөй албайт. Мындай көрүнүш тил үйрөтүү методикасында тилдин «сенек болуусу», же «окостенение» - «ossification» деп аталат да, адамда тилдик көндүмдөрдүн жоктугун, анын ойлоосунун, кептик каражаттарынын жардылыгын көрсөтөт. Ошондуктан, баланы тарбиялаганда, китепке жакын кылып, аны менен «аралаш» тилинде сүйлөбөй, этият болгон дурус. «Өзүңүңүн билбеген – өзгөнү билип жарытпайт», - дейт кыргызда, эне тилинин пайдубал катары зор кызмат аткараарын ааламдын инсаны Айтматовдун көрүүгө болот. Улуу Чыңгыз Айтматовдун эки тили – эки канаты болгон сыңары, адам канча тил билсе, ошончо канат байлагандай болот эмеспи.

- Сиз канча тил билесиз?

- Илимде кайсы бир тилди «билем» деп айтуунун критерийлери көп талаш жаратып келет, ошондуктан инсан керектөө менен зарылчылыкка жараша тилди пайдалана бериши керектиги көп айтылат. Көбүнчө батыш өлкөлөрүндө, атайын тармактардан тышкаркы, күнүмдүк турмушта - «сени түшүнсө болду, демек, сен ошол тилди билесиң» - деген жөнөкөйлөштүрүлгөн принцип бар. Бизде тилге карата талап бир аз татаал. Мен «эң жакшы», «жакшы» билем деген тилдер үчөө: эне тилим, орус тили анан түрк тили. Анан дагы, тамашалап айтканда, - «нан сурап жей алам» деген, түрк тилдеринин тобуна

кирбеген тилдерден – үчөө. Көпчүлүк учурда жашоомдо кайсы тилде көбүрөөк ойлоноорум тууралуу көп сурашат. Бул суроонун өзү - жаңылыш, анткени адам тилдеги сөздөр аркылуу ойлонбойт, концепттер же образдар, элестер аркылуу ой жүгүртөт, анан керектүү кырдаалда тилдик корунун байлыгына жараша ошол образдарды сөзгө айлантат. Мисалы, биз бир сөздү унутканда, «немечи, неме» - деп көз алдыбыздагы элести башка сөздөр менен сүрөттөп айтып берүүгө аракет кылабыз. Мына ошол элес же образ – концепт. Көп тилде сүйлөгөн инсан бир тилдин системасынан башкасына өтүп, концептти ар башка тилдин сөздөрү аркылуу чагылдыра берет. Ушул мыйзамченемдүүлүк тууралуу мен докторлук ишимде айткам.

- Биздин элдин менталитети боюнча аялзаттын ишмердүүлүк чөйрөсү чектелген, түйшүгү да көп. Сиз үй-бүлөңүз менен ишинизди, анан дагы – илимий ишинизди кандайча айкалыштырасыз? Сиздин көз карашыңыз боюнча аялзат ийгиликтүү болушу үчүн эмне кылышы зарыл? Канча шакиртиңиз бар жана алардын канчасы кыздар?

- Ооба, туура айтасыз, биздин коомдо бир ишке өзүнчө аракет кылган аялзатына көп учурда башкача мамиле кылышат. Аялдар укугу тууралуу сөз кылбай эле коёлу, бул бүгүнкү күндө өтө татаал, ар түрдүү ракурстан каралчу проблема. Ал эми илим жаатында болсо, көп учурда аялдар ар кандай себептерден улам баштаган иштеринин аягына чыга албай калышат. Себептеринен – үй-бүлө шарттары менен үй-бүлө мүчөлөрүнүн уруксатынан баштап, өздөрүнүн жалкоолугуна чейин кирет го дейм. Анан кээ бир адамдар – аялзаты да, эр азаматтар да илимди оңой санап, ата-энесинин же күйөө-аялынын сүрөөсүнүн, шыкагынын астында «эл катары» «элтеп» диплом алып коюш керек – деп жеңил ой менен келишет. Эми жалпылап айтканда, максат коёрдо ойлонуш керек да. Адамдын көрөңгөсү жок болсо, илим менен же илимий тема менен «ооруп» кала албаса, анан илимдеги жасаган майда, көптөгөн убакытты, түйшүктү талап кылган ишинен ырахат албаса, анда ал тарапка багыт албай эле койгон артык, бул кыздарга да, жигиттерге да тиешелүү нерсе. Эгер колундан келбесе же аткарып жаткан ишиң көңүлүңө жаппаса, анан жоопкерчилигиң болбосо, майнап чыкпайт. Бир нерсе аткаргысы келген аябай аракетчил адамга аалам өзү жардам берет, убакыт да, мүмкүнчүлүк да табылат, ошондуктан кандай иш болбосун ишке ыкласың менен киришсең гана ийгилик өзү келет. Азыркы учурда он бир аспиранттын жана үч докторанттын расмий илимий жетекчисимин, мурда үч аспирант жактап, илимий даражаларга ээ болушкан. Ар бир адам дараметине жараша иш алып барат, бирок, сандан сапат маанилүү экенин окуучуларым билишет, «Бышкан» убагында коргоого чыгышат го. Жалпы баарынын ичинен экөө гана жигиттер, калганы – кыздар. Аялзатынын сырын аял киши жакшы түшүнөт эмеспи, ушундан улам мага кыздар көбүрөөк келишет.

- Азыркы тапта кандай иштердин үстүндө иштеп жатасыз, кандай жыйынтыктар болуп жатат? Жалпы эмгектериңиздин саны канча жана алар кайсы жерлерде жарык көргөн? Илим жаатында кандай уюмдарда иш алып барасыз?

-Азыр Россиядагы Воронеж мамлекеттик университетинин профессору, филология илимдеринин доктору, Россия Федерациясынын илимине эмгек сиңирген ишмери, көптөгөн өлкөлөрдө таанымал окумуштуулардын бири - профессор Иосиф Абрамович Стернин экөөбүз маданият аралык коммуникация боюнча изилдөө жүргүзүп, ошонун жыйынтыгын монография катары чыгарууга даярдап жатабыз. Мындан тышкары Ж.Баласагын атындагы КМУнун мугалимдери: Г.О.Шавралиева жана Ж.К.Жапарованын катышуусу менен даярдалган республикадагы академиялык жазуу боюнча алгачкы «Кыргыз тили академиялык окууда жана жазууда» окуу китебин министрликтин грифи менен жакында эле чыгардым. Эмгектеримдин жалпы саны – 130дай, анын ичинен 5 монография, жыйырма алтысы - окуу китептери, окуу колдонмолору, сөздүктөр, калганы - макалалар. Макалалар өлкөбүздө, Россияда, Түркияда, Казакстанда, Англияда ар кандай басылмаларда жарык көргөн. Россиянын илимий басылмаларынын библиографиялык базасында (РИНЦ, elibrary.ru) цитаталоо (Хирш) индексим - 3. КР Жогорку аттестациялоо комиссиясынын эксперттик кеңешинде окумуштуу катчы, мүчөсү болуп иш алып баргам, азыр – төрайымымын, Россиядагы илимий басылманын редколлегиясынын мүчөсүмүн.

Негизи адамдын башка бирөө эмес, өзү тууралуу бир нерсе айтканы татаалыраак, анткени, айтсаң да туура эмес, айтпасаң да туура эмес болот окшойт. Эми, «жолду - баскан арбытат» дегендей, алдыга койгон максаттарга карай, чамабызга жараша аракет кылып жатабыз.